

BETONART MİMARLIK YAZ OKULU'NUN 20 YILI

BETONART MİMARLIK YAZ OKULU'NUN 20 YILI

TÜRKÇİMENTO

20. yıl
BETONART

Kitap Tasarım & Hazırlık

Binat Mimarlık Medya Grubu

Editörler

Sibel Senyücel

Neslihan Şık

Grafik Tasarım & Uygulama

Gül Dönmez

Fotoğraflar

BETONART Mimarlık Yaz Okulu Arşivi

Adres

Tepe Prime A Blok Kat: 18-19 Eskişehir Devlet Yolu
(Dumlupınar Bulvarı) 9.km No: 266 06800 Ankara

T: 444 50 57 | F: 0 312 265 09 06-05

info@turkcimento.org.tr

www.turkcimento.org.tr

Baskı

Desen Ofset AŞ.

Birlik Mahallesi 448. Cad. 476. Sok. No: 2

Çankaya-Ankara

T: 0 312 496 43 43 www.desenofset.com.tr

info@desenofset.com.tr

www.betonartyazokulu.com

içindekiler

önsöz Fatih Yücelik	5
öğrenen, öğreten bir enformel eğitim modeli Banu Binat	6
betonart mimarlık yaz okulu: deneyim, üretim ve dönüşüm hikâyesi D. Ferhan Yalçın	9
açık ve koyu grinin arasında Saitali Köknar	11
betonart mimarlık yaz okulu'nun türkiye mimarlık ortamına katkıları Ozan Avcı	15
çoğulculuğu önemseyen bir deneyim Pınar Gökbayrak	19
yaz ve okul: kurumsallaşmış bir kurumdışılık Neslihan İmamoğlu	23
betonart yaz okulu: zamansız bir yolculuk Begüm Yılmaz Bilgin, Caner Bilgin	30
Betonart Mimarlık Yaz Okulu (2002-2024)	32

İN :O S R :O

Kıymetli Okuyucular / Paydaşlar,

Beton ve çimento, sadece inşaat sektörünün değil, aynı zamanda modern yaşamın da temel yapı taşlarıdır. Bu unsurlar, yaratıcılık ve inovasyonla birleştiğinde, mimarlık dünyası eşsiz eserler kazanmıştır.

TÜRKÇİMENTO olarak, 20 yıl önce Betonart Mimarlık Yaz Okulu programını hayata geçirdiğimizde amacımız, gençlerin, teorik eğitimlerini uygulamaya taşımalarına imkân sunmayı ve sektör öncülerıyla bir araya gelmelerini sağlamaktı.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu programının bizdeki yeri her zaman çok ayrı olmuştur. Her yıl üniversiteler ve üye fabrikalarımızla işbirliği yaparak, farklı şehirlerde bir araya getirdiğimiz öğrencilerimizin sayısı 500'ü aştı. Bu program, öğrencilerimizin henüz mezun olmadan betonu ve çimentoyu tanımaları ve bu ürünleri yaratıcılıklarıyla birleştirmeleri açısından büyük önem taşıyor. Gençlerin bu deneyimi yaşamalarının, onların kariyer yollarında önemli bir adım olduğuna inanıyorum.

20 yıl önce yola çıktığımız Betonart Mimarlık Yaz Okulu programlarında öğrenci olarak yer alan mimarlarımız, bugün Türkiye'nin önde gelen ve adı herkesçe bilinen mimarları olarak ülkemize katkı sağlıyor. Bu da bizim için son derece gurur verici bir durum. Gençlerimizin başarısı, programımızın ne denli önemli ve etkili olduğunun bir göstergesi.

TÜRKÇİMENTO olarak, sadece ekonomik rakamlara ve büyüme oranlarına odaklanmıyoruz. Topluma katkı sağlamak, enerjileri ve çalışma azimleriyle fark yaratan gençlerin yanında olmak, onları desteklemek bizim için öncelikli.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu gibi projelerle, gençlerin eğitimine ve gelişimine yatırım yapmaya devam edeceğiz. Bu, bizim geleceğe olan inancımızın ve sorumluluğumuzun bir yansımasıdır.

Saygılarımla,

Fatih Yücelik

TÜRKÇİMENTO Yönetim Kurulu Başkanı

öğrenen, öğreten bir enformel eğitim modeli

2001 yılında Avrupa Mimarlık Okulları Derneği (EAAE) ile Avrupa Çimento Üreticileri Birliği (CEMBUREAU) Avrupa'daki mimarlık okullarını kapsayan bir araştırma yapıyor. Bu araştırmanın amacı mimarlık eğitiminde yapı malzemesi bilgilerinin ders programlarında nasıl verildiğini ve yeterliliğini belirlemek. 99 depremi sonrası TÜRKÇİMENTO da Türkiye'de mimarlar, öğrenciler, akademisyenler arasında beton malzemenin ve uygulama tekniklerinin ne kadar bilindiği üzerine kapsamlı bir araştırma yürütüyor. Eş zamanlı yürütülen bu iki çalışma, Avrupa ve Türkiye'deki mimarlık hocalarının birçok konuda benzer görüşte olduklarını ortaya çıkarıyor. Buna göre, yapı malzemeleri konusu eğitim programlarında istenilen düzeyde yer almıyor; özellikle de çimento ve betonun mimarlık alanına sunduğu olanaklar yeterince tanınmıyor.

TÜRKÇİMENTO, çözüm için 2002'de üniversite-sanayi iş birliğini somutlaştırarak ilk adımı atıyor. Yapılan çalışmalar sektörün önde gelenlerinden oluşan bir çalıştayda değerlendiriliyor. Mimarlık öğrencilerine yönelik bir yaz okulu düzenlenmesi fikri burada ortaya çıkıyor. Hollanda Çimento Endüstrisi (ENCI) ve Hollanda Mimarlık Enstitüsü ortaklığı ile düzenlenen "Blitz Beton" çalıştay model alınıyor.

Böylece; TÜRKÇİMENTO "Teori ve pratikte eğitim bir bütündür" mottosuyla sürekliliği olan bir mimarlık yaz okulunu 2002 yazı itibarıyla düzenlemeye başladı. İlk ODTÜ Mimarlık Fakültesi iş birliğinde yapılırken, yaz okulunun temel prensipleri de ortaya çıktı. Bu prensipler doğrultusunda, yaz okulları, her yıl başka bir kentte, başka paydaşlarla düzenlendi. Belediyeler, üniversiteler, meslek örgütleri, STK'lar, sektörel yayınlar, çimento ve beton tesisleri proje ortakları oldu. Her okulun temasını ve işleyişini kurgulayan bir küratör oldu. Atölye yürütücüleri konularında uzman mimar ve akademisyenlerden seçildi. Her yaz okuluna sunum ve sohbetler için alanlarında başarılı mimarlar davet edildi. Yaz okulunun gerçekleştiği kente özel mimari geziler düzenlendi. TÜRKÇİMENTO, üyesi olan çimento fabrikalarının Ar-Ge'lerinden müthiş bir teknik destek verdi. Çeşitliliği sağlamak, eğitimde bilgi paylaşım ağını genişletmek için öğrencilerin farklı üniversitelerden olmalarına özen gösterildi. Okula tek katılım şartı ise, mimarlık öğrencile-

rinin buldukları okullarda son sınıfa gelmiş olmalarıydı. Bir sene sonra mesleğe adım atacak, eğitimini neredeyse tamamlamış mimar adayları için bu yaz okulları meslek hayatlarının belki de ilk profesyonel deneyimleri oldu. Pek çok mimar tasarladığını hayata geçirme şansını bulamazken, ya da çok geç bulurken, Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nda öğrenciler tasarımlarını, kendi ürettikleri kalıplara, kendi kardıkları beton karışımlarını kendileri dökerek hayata geçirdi. Yaz okulları genç mimar adaylarına mimar olarak değer veren, onların profesyonel olarak meslek hayatlarına ilk adımı attıkları, tüm paydaşlarımızın onları saygı ile izledikleri bir ortam yarattı. Bu da kuruma, mesleğe ve malzeme olarak betona sadakati getirdi. Pek çok mimar adayının mesleklerini bu okullarda yaşadığı deneyim sonucu daha iyi anladığını ve sevdiğini ifade etmesi ise, süreci 20 yıla taşıyan ekip için temel itici güç oldu.

İlk yaz okulunun başarıyla hayata geçmesinin ardından, TÜRKÇİMENTO, plansız yapılaşmaya yakıştırılan “betonlaşma” kalıbını kırmak, 99 depreminde betona kaybettiği itibarını iade etmek için, sektör profesyonellerine yönelik nitelikli bir mimarlık yayını yapma kararı aldı. Bu aşamada da Betonart dergisi projelendirildi ve 2004 yılında yayın hayatına başladı. Dergiyle birlikte yaz okulu da aynı adı aldı. Bundan sonra TÜRKÇİMENTO'nun mimarlık ile ilgili tüm faaliyetleri Betonart çatısı altında toplanacaktı.

Belirlenen prensiplerden hiç ödün verilmedi, buna rağmen hiçbir yaz okulu değerine benzemedi. Bilgi ve deneyimi sonraki yıllara aktaran bir modelin sürekliliği sağlandı. Her yıl başarılı sonuçlar ve ürünler elde edilmedi; kalıpların patladığı, son ürünün çıkmadığı yaz okulları da oldu; bunun da çok öğretici olduğunu hep birlikte deneyimledik. Belki de en beklenmedik etkisi ve büyük katkısı; öğrencilerin inovatif yaklaşımlarıyla fabrikaların Ar-Ge'lerine de ışık tutabilmiş olmaları...

Bu enformal ortamı eğitim hayatımıza kattığı için TÜRKÇİMENTO'ya ne kadar teşekkür etsek az. Yönetimler, ekipler, paydaşlar değişse de kurumun bu değerleri sürdürmesi; Türkiye'de nitelikli yapılaşmanın kırmızı alarm verdiği bir dönemde, çimento-beton sektörünün elini taşın altına koyduğunu gösteriyor. TÜRKÇİMENTO'nun bu kararlılığı ve özverisi, kuşkusuz Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nun da artık bir tür kalıcı kuruma dönüşmüş olmasının ardındaki temel unsur. Yolun başında, Hollanda'da model alınan okul 5 yıl gibi kısa bir süre devamlılık sağlayabilmişken; Betonart Mimarlık Yaz Okulu, (sadece pandemi

döneminde zorunlu bir ara vererek) 22 yıl içinde 20 kez gerçekleşti ve gelecek 20 yıllar için yola aynı heyecanla devam ediyor.

Ben 2002'de bu çalışmanın temelini oluşturan raporu hazırlayarak, bu süreçte başından dahil oldum. Betonart dergisinin isminin bulunmasından yayın hayatına başlamasına, tüm yaratım sürecinde bulundum; hâlâ da derginin yayıncılığını sürdürüyorum. Betonart çatısı altında pek çok mimarlık etkinliği organize ettim. Yaz okullarının pek çoğuna katıldım; bazılarında moderatörlük, jüri görevi yaptım; gezilerin, etkinliklerin planlanmasında, yaz okullarında üretilen yayınlarda ekibin bir parçası oldum. Kendi adıma her yaz okulunda çok şey öğrendim ve önceki yıllarda öğrendiklerimi hep aktardım.

Bu satırların sonunda, "mimarlık yaz okulu" fikrinin ilk ortaya atıldığı Şubat 2002'den bu yana, her yıl tekrarlanan tatlı telaşının, her anının tanığı olarak, mimarlık eğitimine farklı bir soluk getiren bu uygulamaya katkısı olan diğer tüm paydaşlara da en içten teşekkürlerimi sunarım. Okulun ilk yıllarında bir araya gelen öğrenciler, bugün mesleklerinin başlangıcında başarılı genç mimarlar oldular.

Böyle bir başarı öyküsüne imza atmış ve artık kurumsallaşmış bir organizasyon olarak Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nun Türk yapı sektörüne ve dünyaya örnek olmasını ve uzun yıllar sürmesini dilerim...

Banu Binat

Binat Mimarlık Medya Grubu

betonart mimarlık yaz okulu: deneyim, üretim ve dönüşüm hikâyesi

Üretmenin, vazgeçmenin, durmanın, ilerlemenin, yorulmanın, bazen işin nereye gideceğini anlaşılmayan durumların tam da ortasında olduğunuz deneyimleri en son ne zaman yaşadınız? Hayatınızı değiştiren en önemli deneyimiz nedir, hiç düşündünüz mü? Betonart Mimarlık Yaz Okulu 20'li yaşlarımda bana tüm bu deneyimleri yaşatan ve hayatımı değiştiren bir dönüm noktasıdır.

20 yıl önce öğrenci olarak tanıştığım ve yıllar içinde çeşitli pozisyonlarda yer aldığım Okul'un koordinasyon görevini 2014 yılında devraldım. Türkiye'de az sayıda bulunan nitelikli projelerden birinin parçası olmak benim için büyük bir ayrıcalık.

Koordinasyon tarafına geçtiğim yıldan bu yana, her yıl etkinlik öncesinde kendimizi bildiğimizi düşündüğümüz bir sürece hazırlasak da, her defasında bambaşka bir akışın içinde buluruz. Betonart Mimarlık Yaz Okulu her yıl kendi farklı sonuçları ve süreçleri ile var olur. Her sene katılımcılar farklı deneyimler elde eder. Katılımcılar önceden araştırdıkları atölyenin sonunda pratikte hep aynı deneyimlerin olduğunu varsayarlar ama her sene o deneyimler çoğalır ve sarsılır. Yaz Okulu bittiğinde katılımcılar bu 9 günde hayal ettiklerinin ötesinde bir pratik ve teorik bilgi ile tanışırlar.

Bu deneyim çeşitliliği betonun kendine has özelliklerinden kaynaklanır; beton salt kendi bileşenleriyle değil, var olma biçimiyle de size alternatif bir düşünme yolu sunar. Yaz Okulu, betonun kendi bileşenleriyle yapılan denemelerin yanısıra, varoluşunun temelindeki kalıplama (veya kalıplamama) yöntemlerinin de denenmesine olanak sağlar; size yeni keşifler sunar. Her yılın kendine özgü teması ve sonucu tüm bu olanaklarla var olur.

Sadece pratik alanda değil, Yaz Okulu iki günlük teorik kısmında da beklenmedik tasarım bakış açıları ile size bambaşka bir derinlik kazandırır. Farklı mimarlık okullarından gelen yaklaşık 20 öğrenci size farklı bir düşünme yöntemi

öğretir. Ayrıca her sene seçilen farklı şehirlerdeki proje alanları da katılımcılara farklı kültürleri görme ve öğrenme fırsatı sunar.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu, katılımcılara birlikte yeniden düşünme, öğrenme, deneme, yanılma ve sınırlı bir zaman içinde üretme zorluklarını deneyimlemelerini sağlar ve yeni bakış açıları edinme imkânı verir. Bu sürece dahil olmak, henüz öğrencilik yıllarında böyle bir üretim içerisinde yer almak ve birlikte üretmek eşsiz bir deneyimdir.

Hep birlikte düşünerek, üreterek bu sürece dahil olan herkese, 20 yıldır mimarlık ve tasarım öğrencilerine bu fırsatı sunan TÜRKÇİMENTO'ya teşekkürlerimle...

D. Ferhan Yalçın

İstanbul Arel Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü, Dr. Öğretim Üyesi;
Betonart Mimarlık Yaz Okulu Katılımcısı (2005), Moderatörü (2008-2014),
Koordinatörü (2014-2018, 2023-2024)

açık ve koyu grinin arasında¹

Tasarım eğitiminde yaparak öğrenmenin yeri tartışılmaz. Hayır, elbette tartışılır. Hatta neredeyse 25 yıllık tasarım eğitimi tecrübem boyunca, iş arkadaşarımla ders hazırlarken bana en çok bu konuyu tartışmışız gibi geliyor. Yapariken düşünmek, birebir ölçekte çalışmak, önce sorunla karşılaşmak sonra çözümlemesini dinlemek gibi farklı ve metafora kaçan kullanımlarıyla birlikte elbette.

Ders denilen şey genelde arka arkaya birçok yeni kavramın bağlamından koparak üstünüze doğru geldiği, sistemsel ilişkilerinden sıyrılmış koleksiyonluk veri parçaları yağmuru gibi bir şeydir. Hayret verici bir şekilde de çıktığınızda kuru kalırsınız. Böyle tarif edince belki de hayret etmemek gerek. Çünkü bilgi, parçalar bir hedef doğrultusunda birleştiğinde ortaya çıkar. Yapararak öğrenmenin gücü burada yatıyor. Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nun gücü de.

Yapararak öğrenme ifadesine biraz daha dikkatle bakalım. Yapmak çoğunlukla beden dışında, orada, dünyada gerçekleşen bir olay. Sanki kısıtlı. Yapılan şeyin belirli bir otoritesi, bir gücü var, çünkü yapılmış, yapılabilmış. Öğrenmek ise zihnimizde, içeride, burada gerçekleşen bir olay. Sanki sınırsız. Eşyayı değiştirmeden bakımımızı dönüştürerek dünyayı değiştirebilme gücü var. İnsanın dünyayı kendisine ve başkalarına anlatabilmek için tasarladığı ikilikler buradaki düşünme şeklimizi de etkiliyor. Yapmak donanımı, öğrenmek yazılımı değiştiriyor. İngilizcedeki sert ve yumuşak ifadelerini de hatırlayın. Gerçekçi-hayalperest, pragmatik-idealist, uygulamacı-kavramsalcı, gibi ikilikleri hatırlayın. Bu ikilikler çalışacağımız stüdyo yürütücülerini hatta patronlarımızı seçerken, kişinin tasarıma yaklaşımını, tasarım sürecini nasıl yönettiğini anlamak ve tarif etmek için kullanılmıyor mu? Fotorealist-atmosferik, teknik-serbest gibi ifade biçimlerini betimleyen sıfatlara ve en nihayetinde uygulama-tasarım ikiliğine kadar varıyoruz. Bir tarafta olumlanmayı bekleyen olagelmış bir dünya, öbür tarafta olabileceklerin spekülasyonunu yapabilen, eleştiren bir zihin. Yapanlar ve düşünenler. Her ne pahasına olursa olsun yaptıklarının doğru olduğunu düşünenler ve her ne olursa olsun değişmez duruşlarıyla eleştirenler. Düşünmeden yapanlar, yapmadan düşünenler. Eğer hakikat tam da insanın yukarıdaki

---

1 Başlık konuyla alakası olmayan eski bir şarkıdan geliyor: Goldman, Jean-Jacques, *Entre gris clair et gris foncé*, Columbia, 1987 (MP3).

kavramlarla tasarladığı gibi ortasından ikiye yarılmış olsaydı dünya böyle bir yer olurdu, ya da insan kendi yalanına inanarak böyle olduğunu düşünürdü. Ama öyle değil.

Yaparak öğrenmek, bir önceki paragrafta tartışılan yapmak ve öğrenmek ikiliğinden bir hayli farklı. Yapmanın ve öğrenmenin zaman-mekânı paylaştıkları, adeta tez-antitez-sentez akışıyla diyalektik bir ilişkiye girdikleri, öğrenmenin yapmanın hemen ardından geldiği bir döngüyü ifade ediyor. Bu döngünün pek ilgimizi çekmeyen “öğrenerek yapmak” kısmını da unutmadan. Neden- se insan için esrareniz ve merak uyandıran, yoktan var olmuş gibi gözükən kısım öğrenme. Yapılmış olanın mucizesi sorgulanmıyor, yapıt adeta kendini açıklıyor, garip bir şekilde yapmanın tüm aşamalarını görebilsek de yapışın esrarenizliği görünmezleşiyor. Öğrenmenin esrareniz olduğunu düşünüyör oluşumuz ise en az Platon’un Menon diyalogu kadar eski². Orada Sokrates öğretmediğini sadece soru sorduğunu söyler. Ona göre öğrenme, mesela var olan parçalardan elde edilen yeni bir birleşim, bir sentez değil unuttuğunu hatırlamak anlamına gelen anamnesisdir. Denebilir ki, Sokrates bir kölenin kendi muhakemesi ile kendi kendine öğrenebilmesini o kadar imkânsız bulur ki, bu süreci anlamak yerine doğum öncesi yaşamı icat etmek zorunda kalır.

Yaparak öğrenme özelinde, yapmanın öğrenmek için çok önemli bir sahneye dönüştüğünü ve öğrenene eşya üzerindeki iradesini test edebileceği bir bağ- lam sunarak onu özgürleştirdiğini hatırlatan Bay Jacotot’yu da unutmamak gerekir³. Rancière’in kendi sesini öykünün içinde saklayarak hocalıktan imtina etmeye çalıştığı *Cahil Hoca* kitabında, “evrensel eğitim” yönteminin öncüsü Fransız eğitimci Joseph Jacotot’nun hiç Felemenkçe bilmeden, Fransızca bilmeyen öğrencilerine nasıl hocalık ettiğini anlatır. Öğrenciler bir öğretmenin eksikliğinde kendi kısıt ve çerçevelerini kendileri inşa ederek, çift dilli bir me- tindeki cümleleri karşılaştırmalar yaparak öğrenirler. Yapmak, öğrencinin hür iradesiyle şekil verdiği bir öğretmene dönüşür. Jacotot’nun coşup aynı yön- temi resim ve piyano dersleri için de başarıyla uyguladığını öğrendiğimizde hepimizin doğmadan önce resim yapmayı, piyano çalmayı, bütün dilleri bil-

---

2 Bu diyalog yaklaşık 2500 yıl öncesine ait: Dominic Scott, *Plato’s Meno*, Cambridge Univer- sity Press, 2006.

3 Rancière’in 1987 yılında yayınlanan kitabının Türkçe tercümesi için bkz: Jacques Rancière, *Cahil Hoca: Zihinsel Özgürleşme Üzerine Beş Ders*, çev: Savaş Kılıç, Metis Yayınları, İstan- bul, 2016.

diğimiz, doğunca tüm bunları unuttuğumuz ve doğru sorularla tekrar hatırlayabildiğimiz bir anamnesis içinde olduğumuzu düşünebiliriz. Ya da hiç oralari zorlamadan daha basit bir açıklamayla kişinin kendi yapışı sırasında yeni ilişkiler kurarak gayet doğal olarak öğrenebileceğini kabul ederiz. Bu zorlamanın ardında siyasi bir problem yatıyor. Öğretmeden de öğrenbilme ihtimali iktidarın istenmeyen bir şekilde paylaşılması sorununu doğuruyor. İronik bir şekilde neyin yapılacağına karar verenlerin, ürünleri tanınsın ve daha çok kullanılsın diye düzenledikleri uygulamalı dersler zaman zaman öğrenenlerin özgürleştiği unutulmaz bir öğrenme deneyimine dönüşebiliyor. Biraz Betonart Mimarlık Yaz Okulu gibi.

Yaparak öğrenmenin şu an içinde bulunduğumuz verili dünyada gerçekleşmesinden kaynaklı önemli bir eksiği var. Yaparak öğrenme, öğrenerek yapma döngüsünü hatırlayalım. İnsan yapıverir, yapısından öğrenir, öğrendiği ile daha kazançlı olanı yeniden yapar. Eğer bu döngü kazançlı olanı sadece mevduat artışı olarak gören bir kültür içerisinde gerçekleşiyorsa, yapılar bu artışı destekleyecek şekilde uzmanlaşır. Buradaki döngü kısır bir döngüdür ve kendini yok edene kadar sürer. Burada küçük bir mola verip rahatça eleştirenleri “kendileri yapamadıkları için söylenenler” ve her koşulda yapanları da “meyve veren ağaçlar” olarak tanımlayanların yanılığını anmak gerekir. Halbuki öğrenen özne her şeye rağmen, yani verili dünyanın malzemesini kullanarak doğurgan döngüler üreten yeni yapma biçimleri önerebilir. Belki de en derinlerde bir yerlerde erdemli döngüleri bulup bilebilmek için yaparken öğreniyoruzdur⁴.

Amacı; defalarca izleyici, iki kez yürütücü ve bir kez de küratör olarak katkı koyduğum Betonart Mimarlık Yaz Okulu hakkında bir değerlendirme olan bu kısa metni biraz ekseninden şaşırtarak fazlaca eğitim felsefesinin içine çekmiş olabilirim. Ancak gözlemlediğim kadarıyla yapma-düşünme kutupları etrafında hizalanan eğitimci ve meslek insanlarının elmayı hep tek yarısıyla ve kendi durdukları yerden tanımlamak gibi bir yanılığarı var. Yapılabilen en kıymetli şey değil, düşünce de kirsiz eli çamura değmemişlerin işi değil. Düşünerek yapmak ve yaparak düşünmek birbirlerini tamamlayan pratikler. Düşünmek ve yapmak siyah ve beyaz ikiliğinde değil, grilerin diyalektiği içinde düşünül-

---

4 İngilizcede kısır döngü anlamına gelen *vicious circle*'in zıt anlamlısı *virtuous circle* olarak kullanılıyor. O hâlde *virtuous circle* kötü bir tercüme ile erdemli döngü olarak kullanılabilir. Belki de Sokrates'in imgeleminde bilgi ve erdem tam da bu nedenle yakınlaşan gezegenler gibidir.

melidirler. Açık gri olmadan diğerinin koyu, koyu gri olmadan diğerinin açık gri olduğunu bilemeyeceğimiz gibi düşünmek ve yapmak da birbirlerini yeni yeniden tarif ederler. Dünyanın nereye gittiğini gösteren eleştirel ve spekülâtif tasarımlara⁵ ihtiyacımız olduğu kadar, acil pragmatik çözümlere de ihtiyacımız var. Yapma biçimlerimizden kaynaklanan sorunlarımızı aynı şeyleri yaparak çözemeyeceğimiz gibi, düşünme biçimlerimizden kaynaklanan sorunlarımızı da aynı şekilde düşünerek çözemeyeceğiz. Daha önce de olduğu gibi yapma biçimlerimizi yeni düşünceler ve düşünme biçimlerimizi yeni tecrübeler dönüştürecek. Evet, iklim krizi sonrasında nasıl olacağı hakkında daha çok hayal kuralmalıyız. Ama hayaller de erişebildiğimiz şeyleri birleştirip dönüştürerek yapıyor. O yüzden hayal kuran kişilerin daha iyi hayaller kurabilmesi için dünyadaki tekniklerle birlikte düşünebilmesi, yaparak öğrenmesi büyük önem arz ediyor. Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nun da kendi çapında bu doğrultuda büyük bir katkısı oluyor. 40. yılını görmek dileği ile.

Saitali Köknar

Dr., BI - Berlin International University of Applied Sciences, Öğretim Üyesi;
Betonart Mimarlık Yaz Okulu Moderatörü (2006, 2011), Kûratörü (2012)

---

5 Matt Malpass, "Between wit and reason: Defining associative, speculative, and critical design in practice", *Design and Culture*, 5/3, 2013, ss. 333-356.

betonart mimarlık yaz okulu'nun türkiye mimarlık ortamına katkıları

Betonart'ı mimarlık öğrencisi olduğum yıllarda Taşkıışla'da 2004 yılında yapılan "Taşkıışla'da Arayüz" temalı 3. Yaz Okulu vesilesiyle tanıdım. Katılmamış olsam da okulumun bahçesinde yapılan bu projeyi ilgiyle izlemiştim. Sonraki yıllarda da Betonart'ı hep takip ettim ve 2016 yılında Adana'da yapılan, küratörlüğünü Nilüfer Kozikoğlu'nun yaptığı "nForm nScript" temalı 15. Yaz Okulu'na moderatör olarak katıldım. 2017 yılında da *Betonart* dergisinin yayın kuruluna dahil oldum. Kişisel tarihimdeki bu sürekliliği Betonart'la yolu kesişen hemen herkeste gözlemek mümkün çünkü Betonart, mimarlık öğrencilerini, akademisyenleri, mimarları ve piyasa paydaşlarını bir araya getiren ve bağlayan bir çimento gibi. Bu coğrafyada başlayan herhangi bir oluşumun, etkinliğin sürekliliğini sağlamak çok zor. Betonart'ın 20 yıldır sürekli olarak devam etmesinde kuruluş aşamasında duyulan heyecanın ve inancın etkili olduğunu düşünüyorum. Çok paydaşlı, üretim odaklı ve birleştirici bir kurguyla başlayan Yaz Okulu'nun sonrasında bir dergiyle birlikte devam ediyor olması çok değerli. 2019 yılında *Betonart* dergisinin Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na odaklanan 63. sayısında kuruluş aşamasından gelinen noktaya bütün sürecin izlerini sürmek mümkün.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu, bu sene 20. yılını kutlayarak Türkiye'de mimarlık eğitimi ve pratikleri adına önemli bir kilometre taşına ulaştı. Mimarlık öğrencilerini, akademisyenleri ve sektör profesyonellerini bir araya getiren bu özel platform, eğitim ve uygulama arasındaki köprüyü sağlamlaştırıyor. Burada, Yaz Okulu'nun öne çıkan yönleri üzerinden, mimarlık eğitimine ve toplumsal algılara katkılarını belirli başlıklar altında kısaca değerlendirmeye çalışacağım.

türkiye'deki mimarlık öğrencilerini bir araya getiriyor

Betonart Mimarlık Yaz Okulu, Türkiye'nin dört bir yanından gelen mimarlık öğrencilerini ortak bir zeminde buluşturuyor. Mimarlık öğrencilerinin farklı üniversitelerde kazandığı bilgi ve birikimlerini paylaşabildiği bu ortam, eğitimde çeşitliliği artırıyor. Her yıl farklı şehirlerde düzenlenmesi sayesinde, farklı coğrafyalardan gelen öğrencilerin bölgesel mimarlık anlayışları ve kültürel

birikimleri üzerine konuşma fırsatı bulması sağlanıyor. Bu çeşitlilik, mimarlık pratiğinin temel taşı olan ortak çalışmayı ve etkileşimi güçlendiriyor.

üniversiteler arası diyalogu artırıyor

Yaz Okulu'na katılan öğrenciler, kendi üniversitelerindeki eğitim yaklaşımlarının dışına çıkarak, farklı pratik ve akademik perspektiflerden gelen bireylerle çalışma imkânı buluyor. Üniversiteler arası bu diyalog, eğitim kurumları arasında görünmeyen sınırları kaldırıyor ve mimarlık dünyasında kolektif bir dayanışma ortamı yaratıyor. Farklı üniversitelerden gelen katılımcılar arasındaki bilgi alışverişi, uzun vadede mimarlık eğitimine zenginlik katıyor.

tasarımın uygulamaya dönüşümü deneyimleniyor

Betonart'ın en özgün yönlerinden biri, öğrencilerin sadece tasarım yapmakla kalmayıp, tasarladıkları projelerin uygulamasını da bizzat gerçekleştirmeleri. Mimarlık eğitiminde teorik bilgilerin pratikle buluşması genellikle sınırlı. Betonart, bu boşluğu doldurarak öğrencilere tasarımın üretim sürecine olan etkisini görme fırsatı sunuyor. Bir çizimin fiziksel bir yapıya dönüşümünü gözlemlemek, öğrencilerin mesleki farkındalığını artırıyor ve tasarım kararlarının sonuçlarını deneyimleme şansı veriyor.

yaparak öğrenmeyi mümkün kılıyor

Teoriden pratiğe geçiş, Yaz Okulu'nun temel ilkelerinden biri. Katılımcılar, tasarım sürecinin soyut bir fikirden somut bir ürüne nasıl dönüştüğünü birebir deneyimleme fırsatı buluyor. Bu süreç, teknik bilginin yanısıra yaratıcılık ve problem çözme becerilerini de içeriyor. Öğrenciler, malzeme bilgilerini ve uygulama yetkinliklerini geliştirirken, soyut tasarım kavramlarını somut deneyimlere dönüştürerek kalıcı bir öğrenme süreci yaşıyor. Ayrıca, ekip çalışması ve problem çözme becerileri, meslek hayatında karşılaşacakları zorluklara hazırlık niteliğinde oluyor. Zaman, malzeme ve iş gücü kısıtlamaları altında çalışan öğrenciler, mimarlık pratiğinde karşılaşılabilecekleri gerçek durumlara uyum sağlayarak değerli bir deneyim kazanıyorlar.

kentleri ve yerel kültürü tanıma fırsatı sunuyor

Bugüne kadar Adana, Afyon, Ankara (2 defa), Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Edirne (2 defa), Isparta (2 defa), İstanbul (2 defa), İzmir, Kayseri (2 defa), Kocaeli, Mersin, Ordu ve Trabzon'da düzenlenen Betonart Mimarlık Yaz Okulu, öğrencilerin o kentin mimari, tarihi ve kültürel özelliklerini tanımasına olanak veriyor. Katılımcılar, Yaz Okulu'nun yapıldığı kentle ilgili bilgi edinirken, o

bölgenin mimari dokusunu ve yerel malzeme kullanımını inceleyebiliyor. Bu, öğrencilerin tasarım süreçlerinde yerel bağlamı dikkate almalarını ve mekânın ruhunu anlamalarını sağlıyor.

yoğun üretim sürecinde sosyal etkileşimi artırıyor

Yaz Okulu ayrıca, yoğun bir üretim süreci sunduğu için katılımcılar arasında derin bir sosyal bağ kurulmasını da sağlıyor. Tasarım, planlama ve uygulama süreçlerinde birlikte geçirilen uzun saatler, sadece mesleki bir işbirliği değil, aynı zamanda kişisel dostlukların oluşmasını da destekliyor. Bu süre zarfında öğrenciler, mimarlık ve tasarım konuları dışında da birçok farklı konuda sohbet etme ve fikir alışverişinde bulunma fırsatı yakalıyor. Bu tür bir etkileşim, mimarlığın sadece teknik bir meslek değil, aynı zamanda sosyal bir disiplin olduğunu hatırlatıyor.

mimarlık camiasında diyalog ve tanışıklık oluşturuyor

Yaz Okulu, yalnızca öğrenciler arasında değil, aynı zamanda mimarlar, akademisyenler ve sektör temsilcileri arasında da etkili bir diyalog ortamı yaratıyor. Bu tür platformlar, deneyimli profesyonellerle yeni nesil mimar adaylarını bir araya getirerek bilgi aktarımını güçlendiriyor. Okul sayesinde kurulan bu tanışıklıklar, mimarlık camiasında ötekileştirmenin önüne geçiyor ve sektörde kapsayıcılığı artırıyor. Ayrıca, akademik ve profesyonel çevreler arasındaki etkileşim, mimarlık pratiği ve eğitimi arasında daha güçlü bir bağ kurulmasına yardımcı oluyor.

betonun toplumdaki algısını değiştiriyor

Türkiye’de beton, genellikle olumsuz bir algıya sahip bir malzeme olarak görülüyor. Kentsel dönüşüm projelerinde sıkça karşımıza çıkan, çoğunlukla müteahhitler tarafından tasarlanan betonarme yapılar, betonun kötü kentleşmenin sembolü hâline gelmesine neden oluyor. Ancak Betonart Mimarlık Yaz Okulu, bu algıyı değiştirmek için bir platform sunuyor. Betonun, doğru tasarım yaklaşımlarıyla kullanıldığında ne kadar yaratıcı ve esnek bir malzeme olabileceğini gösteriyor. Katılımcılar, betonun potansiyelini keşfederken, bu malzemenin mimarlıkta oynayabileceği yenilikçi rolleri de öğreniyor.

betonun bir malzeme olarak potansiyellerini keşfettiriyor

Beton, şekillendirilebilirliği, dayanıklılığı ve çok yönlülüğü ile mimarlıkta büyük bir potansiyele sahip bir malzeme. Betonart Mimarlık Yaz Okulu, öğrencilerin bu potansiyeli keşfetmelerine olanak tanıyor. Katılımcılar, malzemenin sınır-

larını zorlayarak, betonun sadece yapı elemanı olarak değil, aynı zamanda bir tasarım malzemesi olarak kullanılabileceğini öğreniyor. Bu tür deneyimler, betonun estetik ve işlevsellik açısından yeniden değerlendirilmesini sağlıyor.

Sonuç olarak Betonart Mimarlık Yaz Okulu, Türkiye’de mimarlık eğitimi ve pratiği adına eşsiz bir platform sunuyor. Yirmi yıllık geçmişiyle, öğrencilerden profesyonellere, akademisyenlerden sektördeki diğer paydaşlara kadar geniş bir yelpazeyi bir araya getirerek, mimarlık disiplininde bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik ediyor. Teoriden pratiğe geçiş, yerel bağlamın anlaşılması, betonun yenilikçi kullanım potansiyelinin keşfi gibi alanlarda sunduğu katkılar, yalnızca bireysel gelişimi değil, mimarlık camiasında bütüncül bir ilerlemeyi de destekliyor. Betonart’ın bu sürekliliği, güçlü bir vizyon, işbirliği ve üretim odaklı bir yaklaşımla mümkün. Gelecek yıllarda da Yaz Okulu’nun, mimarlık eğitimine ve toplumsal farkındalığa olan katkılarını artırarak sürdüreceğine inanıyorum. Nice 20 yıllara!

Ozan Avcı

MEF Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Dr. Öğretim Üyesi;
Betonart Mimarlık Yaz Okulu Moderatörü (2016)

çoğulculuğu önemseyen bir deneyim

2002 yılında “TÇMB Yaz Okulu” adıyla başlayıp, 2004 yılından bu yana “Betonart Mimarlık Yaz Okulu” olarak devam eden program; mimarlık eğitimine katkı koyan, sürekliliği ve coğrafi olarak etki alanı ile en geniş enformal mimarlık çalışmalarının başında geliyor. Betonart Mimarlık Yaz Okulu’nu tarifleyen birkaç önemli belirleyici var: Adı üzerinde temel çalışma malzemesinin beton olması, katılımcıların 4. sınıfa geçmiş -dolayısıyla mimarlık, tasarım ve malzeme bilgisi belirli bir birikime ulaşmış- mimarlık öğrencileri arasından seçilmesi, her yıl yeni bir tema ile farklı bir şehirde, farklı yerel paydaşlar ile düzenlenmesi ve her yıl farklı bir küratör ve moderatör ekiple sürecin yürütülmesi. Bugüne dek, Ankara’dan İstanbul’a, Trabzon’dan Mersin’e, Çanakkale’den Kayseri’ye pek çok farklı şehirde gerçekleşen Yaz Okulu, en son 2024 yazında ikinci defa Isparta’da yapıldı. Gerek coğrafi olarak, gerek katılımcı paydaşlar olarak sağlanan bu çeşitliliğin ise tüm sürece kuşkusuz pek çok artısı mevcut.

Burada 20 yıllık, azımsanmayacak bir bilgi birikiminden bahsettiğimizi söylemek yanlış olmaz. Yürütücü ve katılımcıların her sene yenilenmesine karşın, tüm bu çeşitliliğin ve çoğulluğun bir süreklilik içinde üst üste konabilmesinin arkasında ise organizasyonu başından beri üstlenen ekibin sabit olması, ya da deneyimlerini bir sonrakine aktarabilmiş olması yatıyor. Dolayısıyla Betonart Mimarlık Yaz Okulu’nun ülkemizdeki benzerlerine bakıldığında uzun soluklu olabilmesinin sırrı da, çalışmalarda sürekliliği sağlarken, kendisini, tekrara düşmeden yeni fikir, aktör, konu ve bağlamlarla devingen bir şekilde yeniden üretebilmesinde saklı. Bu devingenliği sağlayan en önemli etkenlerden ikisi ise, yerel paydaşları da peşi sıra getiren coğrafi çoğulluk ile her yıl farklı bir tema ile çalışma alanını genişletebilme imkânı.

Coğrafi çeşitliliğin, organizasyonun kendisi için yeni bir soluk, yeni bir bağlam ve bu bağlama bağlı yeni tartışma alanları açma gibi temel bir girdisi kuşkusuz var. Farklı şehirlerden ve okullardan gelen mimarlık öğrencilerinin, farklı bir şehirde, o şehrin dinamiklerini düşünerek, o şehrin çimento ve beton üreticileri, akademisyen ve profesyonel mimarları ile bir araya gelerek tasarım ve üretim sürecine dahil olması önemli. Bu aynı zamanda, o şehrin yerel paydaşlarının da mimarlık eğitiminin ve tartışmasının aktörü olabilmelerini sağ-

lıyor. Coğrafi olarak kapsayıcı bir organizasyon olması, tek merkezli ve hep aynı merkezin güçlendirilmesinden ziyade; etki alanını genişletip, temas ettiği noktaları artırmayı, dolayısıyla daha bütüncül bir bilgi-deneyim-paylaşım ağı kurmayı sağlıyor.

Her sene farklı bir kentte ve o kent dinamikleri içinde çalışırken, Yaz Okulu'nun en önemli paydaşı olan çimento ve beton üreticisi de o kentten seçiliyor. Dolayısıyla aslında her yıl yeni bir üreticiyle çalışılıyor ve o üreticinin kendi uzmanlık alanları, varsa kendi ürünleri, Ar-Ge imkânları ve teknik ekibi ile Yaz Okulu'nun bilgi birikimi zenginleşiyor. Benzer şekilde o kentte bulunan mimarlık fakültelerinden biriyle yapılan işbirliği ile, her yıl farklı akademisyenler, farklı perspektifler ve yaklaşımlar sürece dahil oluyor.

Aktörlerin çeşitlenmesinin yanısıra, öğrenciler seçilen temaya bağlı olarak, içinde buldukları bağlam/iklim/yerleşke/kent için de tasarım yapabiliyorlar. Dolayısıyla bağlamın ve aktörlerin değişmesi ile, çalışma konusu benzer dahi olsa, her yıl yeni bir yaklaşım ortaya konabiliyor.

Yaz Okulu'nun programı ne kadar yoğun olsa da mutlaka bir gün kent gezisine ve kent içindeki önemli mimari yapılara ayrılıyor ki, bu kuşkusuz öğrenciler için ayrıca kıymetli. Kimi zaman o yapıyı mimarı ile birlikte gezebiliyorlar, kimi zaman ise bu gezi çok kolay erişemeyecekleri bir yapıyla tanışmalarına vesile oluyor. Örneğin, 2010 yılında PAB Mimarlık adına konuk konuşmacı olarak katıldığımız Mersin'deki Yaz Okulu'nda Turgut Cansever'in Karatepe Saçakları'nı ziyaret etmek sadece öğrenciler için değil tüm ekip için çok heyecan vericiydi. Ya da 2017 yılında Bursa'da küratörü olduğumuz Yaz Okulu'nda yapının mimarı sevgili Ömer Selçuk Baz'ı da davet ederek, ancak izinle girilebilen Merkez Bankası Bursa şubesi'ni; sevgili Dürrin Süer-Metin Kılıç ile de OİB Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ni gezmiştik. Elbette, öğrencilerin, mimarlarından yapının hikâyesini, tasarım ve üretim sürecini dinlemeleriyle mimari geziler daha verimli ve keyifli hâle geliyor. Profesyonel mimarların kent gezisine davet edilmesi, Yaz Okulu jürilerine konuk olmaları, davet edilen isimlerin çeşitli sunumlarla sürece katkı koymaları da yine süreçte öğrencilerin karşılaştığı aktörleri, tartışma konularını ve bakış açılarını çeşitlendiriyor.

Her yıl küratörün ve küratörün belirlediği temanın değişmesi de, yine çeşitliliğe imkân tanıyan ve hem erişim ağını genişleten hem de çalışma konularını ve yaklaşımlarını zenginleştiren bir diğer unsur. Tema, kuşkusuz o yıl seçilen

küratörün kendi ilgi alanıyla veya önceki deneyimleriyle, çalışma konularıyla da ilintili oluyor. Dolayısıyla, küratör seçimi önemli hâle geliyor. O senenin yol haritasını belirleyecek başlangıç noktasını imleyen tema; kimi zaman bir ihtiyaçtan, kimi zaman yer ile ilişkili bir sorunsaldan, kimi zaman malzemenin özüne dair bir sorgulamadan, kimi zaman ise daha genel veya güncel bir mimari tartışma konusunu beton ile buluşturma, araştırma niyetinden yola çıkabiliyor.

Bazı yaz okullarında tema altında tüm öğrenciler birlikte daha büyük ölçekli veya daha çok girdili bir ürün/süreç üzerinde çalışırken, kimi yaz okullarında ise aynı tema moderatörlerin yürüttüğü gruplarda farklı yaklaşımlarla ele alındı. Bugüne dek değişen temalar sayesinde, kent meydanından kişisel kullanım nesnesine değin pek çok farklı ölçekte ürünler üretildi; malzemenin kendine içkin özellikleri farklı üretim biçim ve formlarda denendi; betonun farklı niteliklerine yoğunlaşıldı ve farklı potansiyelleri zorlandı; farklı kalıp sistemleri, farklı birleşim detayları araştırıldı; sürecin kendisi bir ürün olarak tanımlandı.

Kimi zaman ise güncel bir tartışma, betonu bir araç olarak kabul ederek bir tasarım-araştırma konusu olarak ele alındı. 2017 yılında küratör olduğumuz Yaz Okulu'nda belirlediğimiz tema, hızlı tüketime karşı "ileriye dönüşüm" kavramını sorgulayan ve betonu kolay şekil alma, akışkanlık, dayanıklılık, farklı malzemelerle bir araya gelebilme, farklı doku ve renklerle çeşitlenebilme gibi özelliklerinden faydalanarak tamamlayıcı ya da iyileştirici bir malzeme olarak ele alıp, atıl kalan nesneyi tekrar kullanıma sokmayı, üretim-tüketim zincirini tekrar sorgulatmayı hedeflemişti. Farklı moderatörlerin, aynı temayı farklı ölçek ve yaklaşımlarla ele almasıyla ise, on günlük sürecin sonucunda pek çok farklı ürün, üretim, deney, fikir ortaya çıkmıştı. Dolayısıyla moderatörlerin de katkısıyla kendi içinde çeşitlenen, çoğalan bir süreç deneyimlenmişti.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu, çoğu katılımcısı için mimarlık eğitiminde özel bir yere sahip. İlk Yaz Okulu'nun öğrencisi, daha sonra birkaçında konuşmacı, 2017 yılında da küratörü olarak, bu enformal eğitim ortamını, pek çok farklı açıdan ve zamana yayılı bir perspektifle değerlendirebilme fırsatımız oldu. Bu noktada Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nun inisiyatif sahibi olan Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği'nin de, bu sürekliliği sağlaması, organizasyona kendi özgür deneyim alanını yaratma imkânı tanınması ve araştırma ve eğitime destek vermesi ile sektörün diğer önemli üreticileri açısından da örnek bir proje yürüttüğünü eklemek gerekir.

Yaz Okulu'nun en önemli çıktısının ise, 20 yıllık geçmişiyle sürekliliği içindeki çoğulculuğu ve daima kendisini yeniden üretme çabası ile ciddi bir bilgi birikimi oluşturduğu söylenebilir. Belki bir sonraki adım, bu kolektif bilgi birikiminin paylaşılabilir hâle gelerek etki alanını artırması olur ki, Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nu benzerlerinden ayıran en önemli becerisi de bu geniş etki alanı olsa gerek! Nice yıllara, nice yeni kentlere ve deneyimlere!

Pınar Gökbayrak

Y. Mimar, PAB Mimarlık;

Betonart Mimarlık Yaz Okulu Katılımcısı (2002), Küratörü (2017)

* Bu metnin ilk hali, 2019 yılında *Betonart*'ın 63. sayısı için kaleme alınmıştı.

yaz ve okul: kurumsallaşmış bir kurum dışılık

Eski defterlerime bakarken bir sergi tasarısına dair eskizler buldum. Serginin mekânsal yerleşimiyle ilgi çizimler, sergi panolarının olası başlıkları ve boyutları, o panolarda yer alacak sergi materyalleriyle ilgili notlar... 2019 yılında “Enformel Mimarlık Çalışmalarında Öğrenci Motivasyonunun Araştırılması: Betonart Mimarlık Yaz Okulu Örneği” başlıklı yüksek lisans tezimi¹ tamamlamaya çalışırken tez için yapmayı isteyip de yapamadığım tüm araştırmalar için kendime Yaz Okulu’nun 20. yılını hedef olarak seçmiş ve bir sergi hayali kurmuştum. Bu hayalimi -araya giren malum pandemi döneminin belirsizliğinin de etkisiyle- sürdürememiş, kimseyle paylaşmamış ve hatta tesadüfen notlarım arasında bulana kadar varlığını unutmuştum. Bugün bu satırları yazmaya çalışırken vaktiyle böyle bir sergi için kafa yorup sayfalarca eskiz çizmiş olmamın arkasındaki en büyük nedenin Yaz Okulu’nun 20. yılına ulaşacağına dair inancım olduğunu düşünüyorum. Biraz daha geriye gidersek; tez konusu seçimimin ardında ise “enformel öğrenme ortamlarının” öğrenciye kattığı değeri lisans eğitimim boyunca edindiğim deneyimlerimle görmemin, ve sonrasında Binat Mimarlık Medya Grubu bünyesinde çalıştığım dönem içinde organizasyon ekibinde yer alma ve kitapçıkların editörlüğünü üstlenme fırsatı bularak paydaş ağına bir başka düğüm ile bağlanmış olmamın etkisi büyüktü.

---

1 Yüksek Lisans tezi için bkz: Neslihan İmamoğlu, “Enformel Mimarlık Çalışmalarında Öğrenci Motivasyonunun Araştırılması: Betonart Mimarlık Yaz Okulu Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Mimarlık ABD Mimari Tasarım Programı, 2019, İstanbul.

Bu tezden yola çıkılarak hazırlanan bildiri ve makale kitabı için bkz: “Students’ Approaches to Participation in Informal Architectural Education Environments: ‘Betonart Architecture Summer School (BMYO)’ as a Case Study”, *The Hidden School*, EAAE Annual Conference 2019, a Book of Abstracts, Zagreb, Ağustos 2019, ss. 28-31.

Neslihan İmamoğlu, “Students’ Approach to Participating in Informal Education: The Case of Betonart Architecture Summer School”, *EAAE Annual Conference Proceedings*, 3(1), 2020, ss. 100-117: <https://doi.org/10.51588/eaeeacp.57>

Öğrenciyken “öğrenci etkinliği”, “atölyeler”, “sosyal ortamlar” vb. olarak bahsettiğim, profesyonel deneyimle birlikte “iletişim”, “sponsorluk çalışması”, “işbirliği” kavramlarıyla da ilişkilendirerek anlamaya başladığım etkinlikleri yüksek lisans öğrencisi olarak incelerken en çok zorlandığım konu enformel-formel ikiliğinde kalmak olmuştur. Betonart Mimarlık Yaz Okulu enformel miydi? Ciddi bir kurum tarafından, önceden belirlenmiş bir takvim ve programla hazırlanan ve adı “okul” olan bir etkinliğe “kurum dışı” diyebilir miydik? Doç. Dr. Feride Pınar Arabacıoğlu’nun danışmanlığında yürüttüğüm teze bu soruların yanıtlarını arayarak başladım; ulusal ve uluslararası farklı enformel öğrenme ortamlarını amaç ve organizasyon yapısı; içerik; mekân, aktörler, zaman, araç ve yöntemlerden oluşan süreç kurgusu; eğitim çıktısı ve değerlendirme yapısı kategorileri üzerinden inceledim. Bu kategorilere ilişkin hangi özelliklerin öğrencilerin başvuru motivasyonunu olumlu etkilediğine dair araştırma için örnek vaka olarak Betonart Mimarlık Yaz Okulu’na odaklandım. Tatilde dinlenmek yerine, okul notlarını artırmayacak, staj yerine geçmeyecek veya onlara para kazandırmayacak Yaz Okulu’nda çalışmayı istemelerinin nedenleri detaylıca analiz edilince öğrencilerin farkındalık seviyeleri ve öğrenme ortamlarına yönelik ihtiyaçlarına dair önemli bulgular elde edildi.

Betonart dergisinin Yaz Okulu’na ayrılan 63. sayısında tezimden yola çıkarak “Öğrenciler betonart mimarlık yaz okulu’na neden başvuruyor?” sorusuna yanıt aramış, bulguları özetlemeye çalışmıştım.

öğrenciler betonart mimarlık yaz okulu’na neden başvuruyor?²

Mimarlık öğrencileri, eğitimleri süresince birçok enformel öğrenme ortamı ile karşılaşılıyor. Bu ortamlar farklı kişi ve kurumlar tarafından farklı amaçlarla organize ediliyor, birçok kişi ve kurum tarafından destekleniyor ve çeşitli disiplinlerden aktörlerin yürütücülüğünde gerçekleştiriliyor. Tüm bu değişkenlere paralel olarak, öğrencilerin bu etkinliklere katılma nedenleri de çeşitlilik gösteriyor.

Faydalı olacağını düşündüğü için katılan olduğu gibi eğlenceli olacağını düşündüğü için katılanlar da oluyor. Kimi herhangi bir sertifika, katılım belgesi beklentisi olmadan düşünmek, üretmek ve paylaşmak için katılırken kimi etkinliğin tamamına dahil olmadan sadece sonunda verilen sertifikayı alıp CV’sine eklemek

---

2 Bu bölüm, *Betonart* dergisinin 63. sayısı (2019) için kaleme alınmış yazıdan kısaltılarak derlenmiştir.

istiyor. Kendi yeteneklerini sergilemek isteyenler kadar kendisinden daha çok bilenlerden öğrenmek için okul dışı zamanını bu etkinliklere ayıranlar da var.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nda tema, şehir, ölçek, küratör çeşitliliğini gösterebilmek için 2012 ve 2017 yılları arasındaki 6 yılı örneklem olarak ele aldık. Başvuru sırasında öğrencilerin doldurdıkları formları nitel veri inceleme programı NVivo ve görselleştirme programı Tableau kullanarak değerlendirdik. Çalışma boyunca başlıca şu sorulara yanıt aramaya çalıştık: Öğrenciler Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na neden katılmak istiyorlar, Yaz Okulu'nu diğer atölye çalışmalarından farklı kılan ne? Bir enformel eğitim olarak Yaz Okulu'nun formel eğitimlerine ne gibi katkılarının olacağını düşünüyorlar, Yaz Okulu'nun her yıl değişen özellikleri başvuruları nasıl etkiliyor?

Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na başvurmak için Türkiye'de bir okulda mimarlık bölümünde 3. sınıfı tamamlamış bir öğrenci olmak şartı aranıyor. Öğrencinin not ortalamasına veya portfolyosuna bakılmıyor, başvuru formunu doldurması bekleniyor. Belirli bir okulun öğrencisi olma, belirli bir şehirde ikamet etme gibi sınırlamalar da bulunmuyor. Yaz Okulu'nun tamamen ücretsiz olması ve her yıl farklı şehirlerde yapılması da daha çok öğrenciye ulaşmasında etkili oluyor.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na 2012-2017 yılları arasında toplam 963 kişi başvurdu. Genel bir değerlendirme yapıldığında başvuru sayısının, okul ve disiplin çeşitliliğinin yıllar içinde arttığı görülüyor. Şehir değiştikçe başvuruların geldiği bölgelerin de değişiklik gösterdiği, her yıl farklı bir şehre yayılan Yaz Okulu'nun böylece Türkiye'deki neredeyse her bölgeye ulaştığı söylenebilir.

Yaz Okulu yalnızca mimarlık disiplininden öğrencilere açık olsa da diğer disiplinlerden de öğrencilerin başvurduğu görülüyor. Başvuran öğrencilerin disiplinlere göre dağılımı incelendiğinde başvuruların toplamda %92,42'sini mimarlık öğrencileri oluşturuyor. İç mimarlık (%4,47) ve peyzaj (%1,55) bölümlerinden de az da olsa başvuru geliyor. Moderatör ve küratörler, etkinlik mekânı, tema, o yılki etkinliğin duyurularının etkileşim alanı gibi faktörlere göre değişkenlik gösterdiği için doğrudan bir nedene bağlamak zor olsa da bu istatistikler tahmin yürütmek ya da yeni sorular sormak için bir yol açıyor.

Aynı dönem içinde başvuruların geldiği okul çeşitliliğinin de arttığı görülüyor. 2012 yılında 24, 2013 yılında 21, 2014'te 46, 2015'te 51, 2016'da 43, 2017'de ise 66 farklı okuldan başvuru gelmiş. 2012-2017 yılları arasında toplamda 97 farklı

okuldan başvuru alan Yaz Okulu'na en çok başvurunun geldiği okullar arasında Yıldız Teknik, Dokuz Eylül, Mimar Sinan Güzel Sanatlar, İstanbul Kültür, İstanbul Teknik ve Karadeniz Teknik Üniversiteleri bulunuyor.

Öte yandan, 2012-2017 yılları arasında başvuru yapan öğrencilerin %82.35'i 3. sınıfı tamamlamış olma şartını sağlarken geri kalanı eğitimin henüz daha erken aşamalarında olmalarına rağmen bu atölyeye katılmaya yetkin olduklarını düşünerek şanslarını denemek için başvuru yaptıklarını belirtiyor.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu başvuru formundaki sorulardan biri de daha önce benzer bir etkinliğe katılıp katılmadıkları. Değerlendirmede hem daha önce benzer enformel ortamlara katılmış olan öğrencilerin deneyimleri hem de daha önce hiç böyle bir ortamda yer almamış olan öğrencilerin hevesi ve onlara bu deneyimi sağlama imkânı önemseniyor. Öğrenciler seçilirken daha önce hiç etkinliğe katılmamış öğrenciler ile katılmış olanlar arasında bir denge sağlanmaya çalışılıyor. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlarda bazı etkinlikler öne çıkıyor. Buna göre öğrenciler, Ulusal Mimarlık Öğrencileri Buluşması'nı, Mimarlar Odası'nın düzenlediği Kent Düşleri atölyesini, İKSV'nin tasarım ve sanat bienalleri kapsamında düzenlediği çalışmalarını ve Herkes için Mimarlık gibi derneklerin çalışmalarını Betonart Mimarlık Yaz Okulu ile benzer çalışmalar kategorisinde ele alıyor. Bu etkinliklerin içinde atölye çalışmalarını ağırlıklı bir yer tutuyor.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu kendine özgü özellikleri ile çoğu mevcut atölye çalışmasından ayrışıyor. Öğrencilerin başvuru formundaki "Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na neden katılmak istiyorsun?" sorusuna verdiği yanıtlar içinde bu Yaz Okulu'nun kendine özgü özelliklerinin etkisi araştırıldı. Bu özelliklere referans veren anahtar kelimeler ve kavramlar belirlendi ve cevaplar o kelimelere göre kodlanarak yıllara göre değişip değişmediği, ne oranda öğrenciler için önemli olduğu gibi bilgilere ulaşılmaya çalışıldı.

Başvuru formları incelendiğinde; organizasyonu düzenleyen veya organizasyona katkıda bulunan kurumun, öğrencinin katılımında etkili olduğu görülüyor. Öğrencilerin bir kısmı *Betonart* dergisini yakından takip ettiklerini ve dergiyeye duydukları güven nedeniyle Yaz Okulu'nun mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunacağını düşünüyor. Verilen cevaplar arasında organizasyonu düzenleyen veya destekleyen kurumlar ile ilgili referanslar toplam referansların %20,5'lik bir bölümünü oluşturuyor.

süreklilik

Yaz Okulu'nun sürekliliği iki açıdan oldukça önemli: Bir yandan bu süreklilik, arka planda artan bilgi ve deneyim birikimine işaret ediyor. Diğer yandan etkinliğin bilinirliğini ve güvenilirliğini artırıyor. Okul, öğrencilerin 1. sınıftan itibaren takip ettikleri, mezun olduktan sonra da farklı rollerle katılmak istedikleri bir etkinliğe dönüşmüş durumda. Süreklilik, öğrencilerin başvuru motivasyonu ile ilgili toplam referansların %5,3'lük dilimini oluşturuyor.

tematiklik

Yaz Okulu'nun temaları, betonun fiziksel veya kimyasal özellikleri ile bir yapı malzemesi olarak potansiyellerini ortaya çıkarmayı amaçlarken bazen güncel konularla ilgili, bazen de doğrudan atölyenin gerçekleşeceği yer ile ilişkilenen kavramlar olabiliyor ve öğrencinin kişisel ilgi alanı ile keşşebilmesi potansiyeli ile önem taşıyor. Öğrencinin başvuru motivasyonuna dair referansların toplamda %11,3'lük bir bölümünü temaya dair referanslar oluşturuyor. Tema ile ilgili referanslar yıl bazında incelendiği zaman oran ortalama %10 iken 2017'de %22,34 olduğu görülüyor. Temanın güncel bir tartışmayı veya güncel bir teknolojiyi odağına aldığı durumlarda öğrenci için daha öncelikli bir bileşen olarak konumlandığı görülüyor.

farklı şehirler

Yaz Okulu'nun yapılacağı şehir birçok parametreye bağlı olarak belirleniyor fakat çoğu zaman ev sahibi kurum (üniversite veya çimento fabrikası) belirleyici oluyor. Şehir, kültürel ve fiziksel özellikleri ile temayı ve yapılacak çalışmanın ölçeğini değiştirebiliyor. Temadan bağımsız olarak ise programda her yıl gidilen şehrin önemli tarihi, kültürel ve mimari mekânlarına düzenlenen geziler yer alıyor.

Başvuru formlarında araştırılan referansların toplamda %10,7'sinin atölyenin gerçekleşeceği şehir ile ilgili olduğu görülüyor. Öğrenci o şehirde gerçekleştirecek bir atölye çalışmasına şehri tanıyıp bildiği için (doğup büyüdüğü, daha önce bir süre yaşadığı, ya da ziyaret ettiği şehir) katılmak isteyebildiği gibi hiç bilmediği bir şehir ile karşılaşma imkânı bulabildiği için de katılmak isteyebiliyor. Şehrin kültürel ve coğrafi özelliklerini vurgulayan öğrenciler farklı kültürleri tanımanın, bir mimarlık öğrencisi için gezip görmenin önemine değiniyorlar.

beton ve uygulama

Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na başvuru nedenleri arasında çimento ile çalışmak, çimento ve betonun özelliklerini tanımak önemli bir yer tutuyor. Betonun

nitelikli yapı malzemesi olarak kullanımı; fiziksel, kimyasal, strüktürel özellikleri (esneklik, dayanıklılık vb.); sınırları ve olanakları (farklı kalıplar, farklı bileşenler, farklı katkı maddeleri ile deneyler); teknoloji, sanat, mimarlık, tasarım gibi disiplinlerle kurduğu ilişki, öğrencilerin betona dair merak ettiği konular arasında yer alıyor. Başvurular incelendiğinde öğrencinin motivasyonunun ortalama %20'sini beton malzemesi ile çalışmanın oluşturduğu görülüyor. "Eğitimde teori ve pratiği bir araya getirme" amacıyla düzenlenen Yaz Okulu'nda uygulama yapabilmek imkânı da öğrencilerin katılım motivasyonunda %33,86 ile önemli bir yer tutuyor.

aktörler

Yaz Okulu sürecine dahil olan katılımcı, organizasyon ekibi, yürütücü vb. farklı rollere sahip aktörler öğrencilerin başvuru motivasyonunu %13,21 oranında etkiliyor. Başvuruda bulunan öğrenciler, farklı okullardan ve disiplinlerden aktörlerle bir arada bulunmanın önemli olduğunu düşünüyor.

Küratör ve moderatörlerin okulları, disiplinleri, çalıştıkları alanların yanısıra mimarlık öğrencileri arasındaki bilinirlikleri de öğrencilerin motivasyonunda etkili oluyor. İncelenen cevapların %1,77'sinde moderatör ve küratörlerin ismine doğrudan referans verilmiş ve katılma nedeni olarak o isimlerin atölye çalışmasına dahil olması gösterilmiş.

grup çalışması

Öğrencinin başvuru motivasyonunda grup çalışması, kolektif çalışma, meslektaşları ile birlikte tasarlama ve üretme, işbirliği gibi kavramlar öne toplam referansların %5,57'sini oluşturuyor. Bunların dışında yaz döneminde gerçekleşmesi, 10 gün sürüyor olması, sonuç değil süreç odaklı olması, program çeşitliliği ve grup çalışmasını teşvik etmesi de öğrencilerin başvurma nedenleri arasında yer alıyor.

öğrenciler yaz okulu'ndan ne bekliyor?

Yaz Okulu her ne kadar süreç odaklı olsa da öğrencilerin sonuca dair beklentileri katılma motivasyonlarını etkiliyor. Formlardaki "bilgi" (öğrencinin uygulamaya, malzemeye daha geniş ölçekte mimariye yönelik bilgi edinme isteği vb.) ile "beceri" (öğrencinin alanda kendini geliştirme ve hem uygulama hem de teoride, kavrama ve eyleme geçirme becerisi edinme isteği) kazanımı beklentisi birlikte değerlendirildiğinde bu yöndeki referansların %50,15 oranında olduğu görülüyor.

Formel eğitimden farklı olarak Betonart Mimarlık Yaz Okulu'nun sosyal çıktılarının daha yoğun olduğu söylenebilir. Gönüllülük esasına dayanan bu çalışmada öğrenciler mesleki bilgi ve deneyim edinmenin yanısıra eğlenceli zaman geçirmeyi, yeni arkadaşlıklar edinmeyi ve mesleki çevrelerini genişletmeyi de amaçlıyorlar. Bu başlıkların dışında öğrencilerin %10'u Yaz Okulu'nun formel eğitime katkısından bahsediyor; %14'ü ise enformel eğitim deneyimi yaşamak istediğini özellikle belirtiyor.

Betonart Mimarlık Yaz Okulu, esas olarak öğrencinin beton malzemesini uygulayarak öğrenmesini amaçlamaktayken bir eğitim modeli olarak bu amacın ötesine geçiyor ve formel eğitimde belirlenen bilgi, beceri, yetkinlik kazanımı hedeflerinin birçoğu ile örtüşen bir programa, içeriğe sahip olabiliyor.

sonsöz

Her ne kadar Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na hiçbir zaman öğrenci olarak katılmamış, işin mutfağında farklı rollerle yer almış olsam da tezde akademi ve endüstriyi bir araya getiren enformel öğrenme ortamlarının akademi ayağına odaklanıp bu projelerin eğitimdeki rolünü incelemeyi tercih etmiştim. Çalışma, Yaz Okulu'nun öğrencilerin enformel öğrenme ortamlarında bulunma nedenleri üzerinden formel eğitimin hangi noktalarda enformel öğrenme ortamları ile desteklenebileceğine dair ipuçları sunsa da bunun nasıl olacağına yanıt vermeye kalkışmıyor. Bugün "nasıl?" sorusuna yanıt ararken yine Betonart Mimarlık Yaz Okulu'na dönmenin; yalnızca enformel bir öğrenme ortamı olarak başarısına değil çok katmanlı, sürdürülebilir bir sosyal fayda projesi olarak iletişim gücüne ve etkisine odaklanmanın iyi bir fikir olacağını düşünüyorum.

Neslihan İmamoğlu

Y. Mimar; Betonart Mimarlık Yaz Okulu Organizasyon Ekibi Üyesi,
Kitapçık & Web Sitesi Editörü (2014-2017)

betonart yaz okulu: zamansız bir yolculuk

Betonart Yaz Okulu, 20 yıl önce başlattığı yolculuğunda, hem mimarlık eğitimi hem de yapı malzemesi olarak betonun kullanım olanaklarını keşfetmek için önemli bir platform haline geldi. Her yıl farklı bir tema etrafında şekillenen program, öğrencileri ve sektörü yenilikçi fikirler ve deneysel çalışmalarla buluştururken, aynı zamanda betonun zamansız niteliğini anlamak için eşsiz bir zemin sundu.

2024 yılı, yalnızca Betonart Yaz Okulu'nun 20. yılını değil, aynı zamanda Portland çimentosunun bulunuşunun 200. yılını da kutlamamız açısından özel bir anlam taşıyor. Bu özel yılda küratörlüğünü üstlendiğimiz Yaz Okulu'nda, "Timeless / Zamansız" teması ile betonun tarih boyunca değişen anlamını ve gelecekteki potansiyellerini irdelemeyi hedefledik. Martin Heidegger'in "techne" kavramından ilham alarak, teknolojinin malzeme üzerindeki etkilerini ve bu etkileşimin betonun zamansız yolculuğunu nasıl şekillendirdiğini araştırdık.

20. Yaz Okulu programında, TÜRKÇİMENTO ve Göltaş Çimento'nun değerli destekleriyle, Süleyman Demirel Üniversitesi'nde, moderatör hocaların rehberliğinde 42 farklı deneysel süreçte 150'nin üzerinde beton karışımı denendi. Bu süreç, yalnızca malzemenin fiziksel sınırlarını değil, aynı zamanda tasarım ve üretim potansiyelini de genişleten sonuçlar doğurdu. Ortaya çıkan ürünler, yalnızca bir eğitim programının çıktıları olmaktan öte, Türkiye'de bu ölçekte gerçekleştirilen ilk çalışma olmasıyla da dikkate değer bir yer edinmiştir. Koleksiyonumuz, Süleyman Demirel Üniversitesi'nin açık alanlarında sergilenerek tüm paydaşlar için kalıcı bir kaynak sunmaktadır.

20 yıl boyunca Betonart Yaz Okulu, akademi ve sektör arasındaki işbirliğinin önemini ortaya koymuş; mimarlık, mühendislik ve malzeme bilimini bir araya getirerek ilham veren bir öğrenme ve üretim alanı yaratmıştır. Bugün elimizde tuttuğumuz bu kitapçık, yalnızca bir arşiv niteliği taşımamakta, aynı zamanda gelecek nesiller için bir rehber ve ilham kaynağı olma özelliğini de taşımaktadır.

Bu 20 yıllık yolculuğun bir parçası olmaktan büyük mutluluk duyuyor, emeği geçen herkese teŖekkürlerimizi sunuyoruz. Yeni keŖifler ve zamansız fikirlerle dolu daha nice yıllar dileğiyle...

Begüm Yılmaz Bilgin, Caner Bilgin

Bilgin Mimari Tasarım Ofisi; Betonart Mimarlık Yaz Okulu Kúratörleri (2024)

temmuz 2002, ankara çocuk oyun alanlarında beton modüller

TÇMB'nin ilk yaz okulunda iki çıkış noktası vardı. Birincisi çimento ve betonun alternatif kullanım olanaklarını araştırmak, ikincisi teori ve pratikte eğitimin bütünlüğü üzerine bir atölye modeli geliştirmek. Buradan yola çıkıldığında "Çocuk ve Beton" gibi bağdaştırılması zor iki kavram bir araya getirildi.

Betonun alternatif kullanımına yönelik çocuklar için bir oyun alanının öğrencilere proje olarak verilmesi ezber bozacak bir uygulamayken; öğrenciler için de kullanıcısı çocuk olan bir projeyi tasarlamak ve uygulamak öğretici bir süreç oldu. Belirlenen arazi üzerindeki proje alanı ve 6 farklı duvardan ibaret oyun alanının yerleşim şekli öğrencilere tanımlandı. Buna göre proje konusu, ODTÜ Koleji'nin anaokul ve ilkokul bölümleri çevresinde çocuklar için bir oyun alanı tasarlanıp inşa edilmesi olarak belirlendi ve uygulama için, ODTÜ Geliştirme Vakfı Anaokulu yanındaki koruluğun kıyısında hafif eğimli çorak bir alan seçildi.

Küratör Selahattin Önür

Moderatörler Celal Abdi Güzer, Özcan Uygur, Semra Uygur

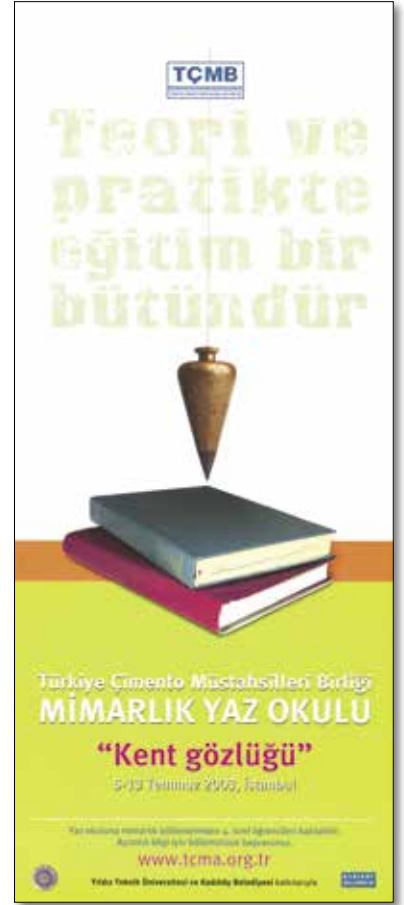
Destekleyenler ODTÜ Mimarlık Bölümü, Baştaş Beton, Arkitera.com, AÜ İLEV Mezunlar Vakfı

Katkıda Bulunanlar Armağan Pekkaya, Orhan Eskiköy, Abdürrezak Altun, Füsün Sipahi, Engin Gelibolu

Katılanlar Sanem Lerzan Özen, Mustafa Demiralp, Pınar Yıldırım, Fatma Sevindi, Gökçe Eriş, Arcan Aksakaloğlu, Burçin Yıldırım, Pınar Gökbayrak, Ali Eray, Arzu Emel Yıldız, Güneş Özkal, Erbil Tuncay, İdil Erkol, Semra Özgüler, Mutlu Turhan, Ali Salim Arikan, Hanife Kepez, Neslihan Babacan, Zeliha Beydilli

temmuz 2003, istanbul kent gözlüğü

Kalamış Parkı içinde tasarlanan “kent gözlüğü”, tek bir kişinin kullanabildiği ve içinden bakıp, kentin özel bir perspektifini görebildiği küçük bir kentsel elemandı. Buradaki “Kent Gözlüğü” terimi her bir küçük gözlem strüktürünün belirli bir görme biçimini zorunlu kılmasından ötürüydü. Ancak, bu strüktür ya da strüktürler sadece göstermekle kalmayacak, aynı zamanda kendileri de kentin fizyonomisine mütevazı katkılarda bulunacaktı. Benzer bir deney mimar-sinema yönetmeni Peter Greenaway tarafından yapılmıştı. Sanatçı bu deneyde kentin belirli noktalarına her biri farklı biçim ve tasarımda, üstüne çıkılan ya da tırmanılarak kullanılan küçük gözlem strüktürleri yerleştirmişti. Orada amaçlanan, kentin belirli kadrajlar çerçevesinde ne denli farklı görüldüğünü anlatmaktı. “Kent Gözlüğü”nün amacı ise mimarlığın kentin görünüşünü etkilediği kadar, kenti görme biçimimizi de etkilediğini ortaya çıkarmak; betonun bunların her ikisini de olumsuz etkileyen değil, olanaklı kılan bir malzeme olduğunu göstermekti.

Küratör	Uğur Tanyeli
Moderatörler	Haydar Karabey, Han Tümertekin, Bülent Tarım, Murat Soygeniş
Destekleyenler	Lafarge, Çimsa, Kadıköy Belediyesi, YTÜ Mimarlık Bölümü, Arkitera.com, AÜ İLEV Mezunlar Vakfı
Katkıda Bulunanlar	Füsun Sipahi, Engin Gelibolu, Hande Yögen, Olcay Telliöğlü, Serkan Bolat
Katılanlar	Ahmet Üstekidağ, Aslıhan Köse, Barış Önal, Deniz Türkeri, Derya Tezel, Elif Erdine, Erdiñç Karataş, Ezgi Kanat, Gökhan Kınayoğlü, Hafize Usturalı, İlkay Dinç, Kıvanç İlhan, Murat Yüksel, Nergis T. Topal, Nevzat Efe Çelimli, Onur Karahan, Öznur Emin, Pelin Demirhan, Saner Belli, Tuba Ulusoy
Konuşmacılar	Aykut Köksal, Bülent Tanju

3

temmuz 2004, istanbul taşkışla'da arayüz

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Taşkışla Binası'nda öğrenciler tarafından tasarlanacak olan "arayüz", bir tasarım okulunun açılım noktaları, belki de bir eşik: Yeni bir katman tasarlamak, bu katman ile iletişim kurmak; bir deneyim sunmak, bir arayüzü tasarlamak; karşılaşma için bir araç olarak kesişim noktalarını düşünmek ve bu kesişim noktaları için içerikler oluşturmaktı.

Bu çalışma, ulaşmak-keşfetmek; ulaşılan akslar/merak uyandıran patikalar; çerçevelenen boşluklar/davet eden kapılar; kontrol eden sınırlar/farklı katmanlar oluşturan duvarlar/seç-meşansısunannişler; motive eden imgeler; eşikler-kesişim noktaları-pasajlar-geçitler-avlular-ışık-gölgeoyunları-referans noktaları vb. ipuçları üzerinden yapılan açılımlarla düşüncenin somutlaşması üzerine geliştirildi.

Küratörler İpek Akpınar, Arda İnceoğlu

Moderatörler Deniz Aslan, Cem Altun, Murat Uluğ, Nevzat Sayın,
S. Ata Turak, Ecem İdis, Burcu Serdar Köknar, Hakan Şengün

Destekleyenler İTÜ Mimarlık Bölümü, Çimsa, Destaş, Arkitera.com,
AÜ İLEV Mezunlar Vakfı

Katkıda Bulunanlar Uğur Çetin, Engin Gelibolu, Füsun Sipahi, Önder Kırca,
Erhan Tokmak

Katılanlar Alper Derinboğaz, Alper Hışır, Bahadır Karademir, Birge Yıldırım, Doğan Güngör, Duygu Ovacık,
Efe Öner, Ersin Gelgi, Esra Aydoğan, Hakan Başgün, Handenur Yazıcı, İsmet Güngör, Kerem
Masaracı, Mert Kurnaz, Meryem Begüm Durmaz, Mevlüt Başaran, Nesime Önel, Nil Aynalı, Nurçe
Düzalan, Özge Göncü, Özge Pınar Öztekin, Özlem Atak, Serra Devran, Şefika Güner, Şükrü
Henden

4

temmuz 2005, trabzon kamusal açık mekânda niş yaratmak

Mimaride nişler barındıran, saran, koruyan, özel kılan, bulunduğu yeri özelleştiren, anlam katan, sergileyen, sınırlarla diyalog kuran mekânsal detaylardır. Mimari mekânı özelleştiren ve kişisel mekânın (fiziksel, psikolojik) oluşmasına katkı veren nişler, günümüz mimarlığının anıtsal yapısı içinde yeterince varlık alanı bulamıyor. Oysa tarihsel süreçte kentsel dokunun oluşumunda ya da tek yapının gerek bağlamsal ilişkisinde gerekse kendi iç organizasyonunda niş yaratma kaygısının esas belirleyicilerden biri olduğu görülür. Çünkü nişler mimari mekâna, mekânı oluşturan sınırlara, elemanlara (döşemeler-düzlemler, duvarlar-cepheler, sütunlar-binalar,kapılar-caddeler, pencereler-boşluklar, vb.) işlevsel, estetik ve insani duyarlılık kazandıran detaylardır. İşte bu nedenle KTÜ Mimarlık Bölümü'nde gerçekleşen Yaz Okulu'nun konusu güçlü tarihsel referansları olan nişleri kamusal açık alanda yeniden yorumlamak ve yaratmak olarak belirlendi.

Küratörler Ayhan Usta, Ömer İskender Tuluk

Moderatörler Gülay Usta, Ahmet Melih Öksüz, Cenap Sancar, Cengiz Tavşan, Asu Gençosmanoğlu

Destekleyenler KTÜ Mimarlık Bölümü, Arkitera.com

Katkıda Bulunanlar Özgür Hasançebi

Katılanlar Berna Çengel, Cumali Baykam, Çağın Özbaki, Damla Aslan, Demet Öz, Ebru Ateşoğlu, Ferhan Yalçın, Hakan Demirel, Hasan Aksel Yağcıoğlu, Hatice Öztürk, İhsan Dartar, M. Kadri Filiz, Mediha Özlem Bağcı, Mustafa Tekin, Nimetullah Yıldırım, Ömer Lütfü Ersoysal, Pınar Ay, R. Murat Gören, Samet Parladi, Serap Durmuş, Serhat Kavcı, Servet Keleş, Sultan Atmaca, Tuğba Aslan, Z. Serra Berksan

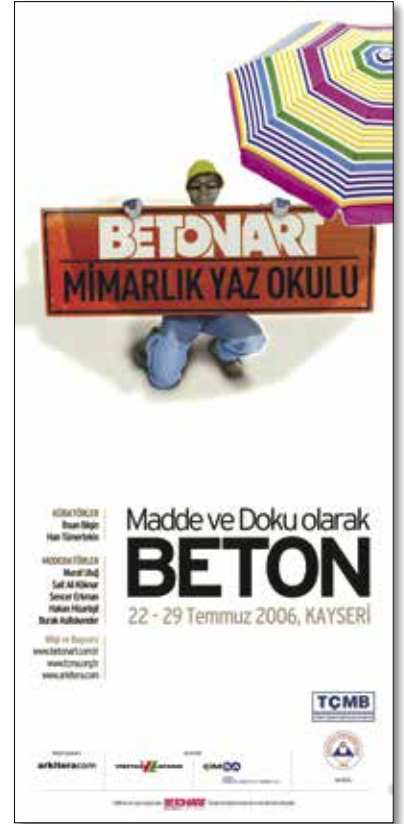
Konuşmacılar Abdülkadir Başkoca, Sonay Çevik, Hamiyet Özen, Asu Gençosmanoğlu, Figen Kars, Halil İbrahim Düzenli, Nilhan Vural, Nihan Engin, Aysun Aydın

5

temmuz 2006, kayseri madde ve doku olarak beton

Bütün malzemeler gibi betona da iki şekilde yaklaşılabilir: 1. Bir araç, bir girdi, verili bir hammadde olarak beton; 2. Duyumsanacak, algılanacak, deneyimlenecek, üzerinde işlem yapılarak dönüştürülecek bir madde olarak beton. Birinci yaklaşım betonu tanıdık bir fragman, bir jenerik olarak çıkarır karşımıza: Modern şehirleri kuran başlıca malzeme. Burada söz konusu olan bir araç, bir girdi olarak sunduğu imkânlardır: Fiziki performansı, form verme kapasitesi, üretim sürecini rasyonelleştirmesi vb. İkinci yaklaşım ise fenomenal dünyaya doğru açar betonu: Mimetik ve estetik deneyime yaklaştırır. 20. yüzyılın farklı önceliklerle ürün veren ve farklı kulvarlarda hareket eden Le Corbusier, Louis Kahn, Tadao Ando, Herzog & de Meuron, Peter Zumthor gibi mimarlarının ağırlıklarını malzemenin bu tarafından yana koydukları bilinmektedir. “Madde ve Doku olarak Beton” konulu Yaz Okulu’nda hedef, katılımcıların betonun fenomenal, mimetik ve estetik açımlarını keşfedebilecekleri bir ortam yaratmak olarak belirlendi.

Küratörler İhsan Bilgin, Han Tümertekin

Moderatörler Murat Uluğ, Saitali Köknar, Sencer Erkman, Hakan Hisarlıgil, Burak Asiliskender

Destekleyenler Erciyes Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Çimsa, Arkitera.com, Yibitaş-Lafarge

Katkıda Bulunanlar Önder Kırca, Erol Göldoğan, Burcu Salgın

Katılanlar Nilay Özeler, Mert Soyel, Tuğba Sarı, Özlem Akyıldız, Türkan Yılmaz, Mustafa Apan, Ümmühan Palaoğlu, H. Çağlar Demirdoğan, Ayşegül Kıyak, Birhan Velioğlu, Hülya Fırtına, Hürmet Özşenel, Emine Esra Bilgiç, Meltem Kalafat, Sema Uğurlu, Serkan Duman, Emrah Köse, Osman Arıcılar, Melih Vahidymarian, Burcu Ölez, Sabiha Yıldız

6

temmuz 2007, edirne karşılaşma

“Karşılaşma” kavramı sınırlı bir anlam alanını ima ediyor gibi gözükse de, yapılacak çalışmalar bu anlamın ötesine geçebilecek, farklı açılımlar getirebilecek, gerek tasarıyanları gerekse onunla “karşılaşacak” olanları zorlayabilecek derinlik ve zenginlikte ürünler olabilmeliydi. Beton gibi bir malzemenin gücü, ifade olanakları ve sınırları, karşılama işlevi ile birlikte düşünüldüğünde ilk bakışta basit bir çalışmayı çağırıştırabiliyor. Ama tersi de mümkün: çoğu zaman en hayranlık uyandıran zekice işler, üzerinde hemen hemen her şeyin düşünülüp, tüm olası çözümlerin tüketildiğine inanıldığı durumlardan çıkıyor. Malzeme bolluğunun adeta bizleri yorar hâle geldiği bir ortamda beton ile sınırlandırılmış bir malzeme verisi içinde hareket alanı bulabilmek tecrübeli mimarların bile çoğu zaman zorlandığı bir durum. İşte katılımcıları bekleyen zor bir karşılaşma daha. Diğer yandan tasarım konusu olan fakülte alanındaki karşılaşılabilecek yer, herhangi bir yer olmanın ötesine geçebilir mi? Dikkat çekici bir eşik olabilir mi? Hayati bir soru bu. Kısacası, bir mikser beton dile gelip, sıradanlığın hüküm sürdüğü bir çevreye biraz olsun özen ve sıradışılık getirebilir mi?

Küratörler Cem İlhan, Bünyamin Derman

Moderatörler Esmâ Mıhlayanlar, Hatice Kıran, Timur Kaprol, Gülay Dalgıç, Sennur Akansel, Kıvanç İlhan, Onur Karahan, Mustafa Tekin, Hakan Demirel

Destekleyenler Trakya Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Çimentaş, Mimarlar Odası Edirne Temsilciliği, Set Grup, Arkitera.com, PAB

Katılanlar Burak Kaynak, Burçin Öğreten, Cemal Çobanoğlu, Cengiz İnce, Emel Efe, Enes Tamtürk, Ercan Çelebi, Esra Kırtas, Fatma Baldede, Gizem Kesten, Gufran Baykal, Hatice Sağlık, Hayri Özdemir, İlyas Mehmet Ekizoğlu, Mehmet Evciman, Meran Atay, Merve Akkoyun, Mustafa Özsozlü, Nursema Gül, Özlem Şallı, Serhat Ulubay, Sinem Cerrah, Süleyman Yıldız

temmuz 2008, kocaeli betonda betonla oyun

Oyun, genelde de neredeyse yaşantımızın tüm alanlarına yayılmış bir oluşum olması ile birlikte, bünyesine baktığımızda çerçevesinin ve kurallarının önceden belirlenmiş olmasına rağmen, sonuçlarının katılımcısının veya katılımcılarının performansına bağlı olması en önemli özelliğidir. Bu da süreci, hem katılan hem de izleyen açısından eşsiz bir serüven hâline getirebilmektedir.

Bu yılki çalışmalar bu çerçeveden bakışla “Betonda Betonla Oyun” temasıyla ele alındı. Bu temel çerçeveye ait alt açılımlar da “Tekrar” ve “Farklılaşma” olarak belirlendi.

**Betonda
betonla oyun**

9 - 18 Temmuz 2008 / Kocaeli

BETONART
mimarlık yaz okulu

Jüri Üyeleri
Alihan Uluğ

Müdürlük
Bülent Aksoy
Erol Güler
Cengiz Ali Ergün-Köster
Ali Aksoy
Ömer Öneren
Mehmet Şahin

İşleri ve Sponsorları
www.betonart.com.tr
www.kocaeli.gov.tr
www.mimar.org.tr
www.arkitera.com

TCMB 59

arkitera.com
TİM
AFANER
TİM

Küratör Murat Uluğ

Moderatörler Burak Altınışik, Deniz Güner, Yeşim Elif Özgen Kösten, Gül Köksal, Mehtap Özbayraktar, Ferhan Yalçın

Destekleyenler Kocaeli Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Nuh Beton, Lafarge, Arkitera.com

Katkıda Bulunan Gülhis Duygun

Katılanlar Etem Özkul, Tansu Uzunoğlu, Emrullah Erol, Abdulsamet Sayın, Mete Gürsoy, Ufuk Eke, Lory Zakar, Aysenem Yassa, Hayriye Öztürk, Arzu Tuğrul, Aslı Nur Pektaş, Ezgi İşbilen, Merve Köseoğlu, Ezgi Eren, Figen Güler, Volkan Dalağan, Efan Ermiş, Gürkan Topaloğlu, Safa Dağitmaç, Hidayet Cengiz

Konuşmacı Gökben Ekinci

temmuz 2009, izmir betonu biçimlendirmek

Sayısal teknolojilerin gelişmesiyle birlikte şekillendirme olanaklarını genişleten, bilgisayar destekli tasarım ve üretim süreçlerini olanaklı kılan hesaplamalı yöntemler, algoritmik ve parametrik tasarım, süreç tasarımı gibi teknik ve metotlar günümüzde form üretmenin popüler araçları oldular. Buna karşın çevremizde, ileri teknoloji kullanmadan, düşük teknolojik metotlarla üretilmiş oldukça geniş bir biçimlendirme kültürü de mevcut. Artan formel ilgiye ve biçimlendirme kültüründeki zenginliğine karşın, beton malzemenin şekillendirilmesinin kalıp tekniği ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Buna göre, betonun üzerine pek fazla düşünülmemiş “biçimlendirme” ve “imalat” pratiğine odaklanan atölyenin ana teması “Betonu Biçimlendirmek” olarak belirlendi. Bu tema bağlamında betonu biçimlendirmek üzere, sıradışı kalıp tekniklerinin geliştirilmesi, başka alanlardan transfer edilebilecek “yaratıcı form verme teknikleri” üzerine odaklanması ve ardından da bu yeni tekniklerin uygulanması hedeflendi.

Küratörler	Deniz Güner
Moderatörler	Deniz Balık, Banu Binat, Deniz Dokgöz, Can Kaya, Gökçeçiçek Savaşır, Erdal Uzunoğlu
Destekleyenler	DEÜ Mimarlık Bölümü, Çimentaş, Batıçim, Arkitera.com, TAG Platform, PAB
Katkıda Bulunanlar	Erdem Yıldırım, Alper Dalgıç
Katılanlar	Ali Uysal, Baha İşsever, Cansu Pelin İşbilen, Didem Kıncı, Duygu Uyuşan, Elif Tuğba Gürkan, Fatih Dağtekin, Fatma Selin Tüfek, Ferhan Korkmaz, Fulya Selçuk, Gül Al, Hamza Şahin, İlker Yıldız, Kübra Nur Baş, Muhammet Burak Tosun, Müge Öztürk, Pelin Putak, Uğur Erden, Zeynep Hüseyin
Konuşmacı	Siebe Bakker

temmuz 2010, mersin en küçük yapı elemanını yeniden tasarlamak

Yaşadığımız yapay ortamı tasarlarken ilk kullandığımız yapı elemanı taş ve onun bir tür taklidi olan tuğla ya da briket olarak adlandırdığımız yapı elemanıdır. Bir yapı, yapı bileşeni, yapı ögesi ve yapı gerecin-den oluşur. Bir yapının, biçimlendirilmiş yapı gereçlerinden meydana gelen parçaları ise yapı ögesi, yapı elemanıdır. Bu atölyede günümüzde sürekli söz ettiğimiz gündelik jargonumuza giren ekoloji, geri dönüşüm, yalıtım, doku, sürdürülebilir yapılar ana fikirlerini unutmadan, mimarlığın en basit yapı elemanını yeniden tasarlamak üzerine düşünüldü. Okul yıllarındayken tek tek 9x19x5 cm ebadındaki tuğladan çeşitli boşlukları doldurmayı ya da yığma yapılar oluşturmayı öğrenmiştik. Daha sonra briketin gelişmiş olan yapı blokları kullanarak yapılar tasarlama fırsatımız oldu. Küçük elamanlardan bir bütünü oluşturmanın gücünü bir kez daha hissettik. Legolardan bir oyuncak tasarlamak gibi.

Küratör Kerem Erginođlu

Moderatörler Tuba Akar, Banu Binat, Çađla Caner Yüksel, Evrim Demir Mishchenko, İpek Durukan, Deniz Güner, Esra Şahin Burat, Ferhan Yalçın

Koordinasyon Handan Kırımtay

Destekleyenler Çimsa, Mersin Üniversitesi, Arkitera.com, TAG Platform, PAB

Katkıda Bulunanlar Erol Güldoğan, Önder Kırcı, Bahadır Öztürk

Katılanlar Benan Dönmez, Burak Akoluk, Cafer Mustafa Çetindaş, Cansu Bulduk, Ceren Yönetim, Emrah Doğru, Fatma Yalçın, Gizem Özer, Gökçe Demirel, Günce Eşingen, Hulusi Engin Yılmaz, İrem Çiçek, Maral Kısadur, Mustafa Kır, Nermin Keleş, Sevcan Karadađ, Umut Koç, Yelta Köm

Konuşmacılar Pınar Gökbayrak, Burçin Yıldırım, Ali Eray

temmuz 2011, çanakkale yeri tasarlamak

2007 yılında “Karşıla(ş)ma” temalı Betonart Mimarlık Yaz Okulu’nun ardından, 10. yılında yine uygulamaya dönük bir yaz okulu süreci bekliyordu bizleri. Bir köyü ikiye bölen yol üzerinde bulunan bekleme, birikme ve dinlenme gibi işlevleri üstlenen kamusal alana yönelik bir düzenleme yapılacaktı. Bu düzenlemeyi yaparken çıkış noktamız “yer” (zemin) oldu. Yani, tüm bu işlevleri bir arada tutan aynı zamanda ayırıştırıcı veya sınırlarını bulanıklaştırma potansiyeline sahip olan zemin...

Küratör	Can Kaya
Moderatörler	Buşra Al, Banu Binat, Deniz Güner, Saitali Köknar, Yelta Köm, Ferhan Yalçın, Filiz Şahin
Atölye Koordinatörü	Handan Kırımtay
Destekleyenler	Akçansa, Kale Grubu, İdea Yapı Kimyasalları, Arkitera.com, TAG Platform
Katılanlar	Alp Tamtabak, Bengi Yıldız, Birgül Tek, Bora Akın, Davut Dalgıç, Dilde Barutçu, Eda Saraç, Emre Tepe, Eyüp Kır, Faruk Nayir, Gözde Akman, İdris Bahadır, İkbal Eren, İlknur Sultan Aslan, Merve Nur Oymak, Şadan Kemerli, Tuğba Aral, Tuğçe Utku, Umut Özgür Karakuş, Yeşim Sarsmaz
Konuşmacılar	Fulden Akıncı, Filiz Günebakan

temmuz 2012, isparta kesişme

“Kesişme” birkaç durumun, birkaç kişinin, birkaç noktanın bir araya geliş hâllerinden oluşabilir. Bu hâl içerisinde sınırlar bulanıklaşıyor ve çoğu zaman bir kamusal alanda üst üste düşüyor. Atölyeye konu olan kesişmenin gerçekleşeceği yer olarak üniversite kampüsü içerisindeki hareketlerin kesişip açığa çıktığı ve betonun imkânları ile katılımcılar tarafından yeniden üretilecek bir kamusal mekân seçildi. Atölye süresince kamusal mekânda var olan ve olası izler keşfedilip beton ile belgelendi. Yer, beton ile yeniden üretilirken, betonun yaratacağı olanaklar içerisinde başkalaşan yeni durumunun katmanları sorgulandı. Kampüsteki kesişmelerin izlerini açığa çıkarıp betonla şekillendirilen yeni mekân belki de olası yeni kesişmelerin önünü açtı.

BETONART mimarlık
yaz okulu

3 - 12 Temmuz 2012, Isparta

Kuratórlar: İlhan Sancar Kökner / Selil Ali Kökner
Bayramcı: betonart@tomsa.org.tr / info@betonart.com.tr
Bilgi: www.betonart.com.tr / www.tomsa.org.tr / www.arkitera.com.tr

arkitera.com **BETONART**

Küratörler	Saitali Köknar, Burcu Serdar Köknar
Moderatörler	İlker Özdel, Gökçen Akgün Özkaya, Ferhan Yalçın, Emrullah Erol
Yardımcı Moderatör	Alp Tamtabak
Koordinasyon	Handan Kırımtay, Gizem Buzacı
Destekleyenler	Göлтаş Göller Bölgesi Çimento Fabrikası, Süleyman Demirel Üniversitesi, Arkitera, TAG Platform, İdea Yapı Kimyasalları
Katkıda Bulunanlar	Kaan Kutlu, Hüseyin Özcan, Murat Bozkuş
Katılanlar	Ahmet Türel, Anıl Taşdemir, Ceren Bayrak, Ece Akaroğlu, Ekin Gamze Yöney, Elif Sinem Beyribey, Ergün Gürkaynak, Ezgi Özay, Fazilet Çoban, Feride Tuğçe Mamati, Gökçe Durmaz, Hacer Bozkurt, Hüseyin Çifel, Mehmet Karadeniz, Mustafa Mert Aytekin, Ogan Uçar, Server Zafer Masalçı

12

temmuz 2013, balıkesir ideelimdeki kent

Bugün dünya nüfusunun yarısı kentlerde yaşıyor. 2030 yılında Avrupa'da nüfusun %80'inin şehirlerde yaşaması öngörülüyor. Peki, kentlerde yaşayan bireyler olarak bizler aslında nasıl bir çevrede yaşamayı arzu ediyoruz? Temel ihtiyaçlarımızın yanında kentlerden ne gibi ihtiyaçlarımızı karşılamasını bekliyoruz? Hangi duygularımızı tetiklemesini umuyoruz? Kenti bir tiyatro sahnesi olarak mı görmek istiyoruz? Bu Yaz Okulu'ndaki çalışmanın amacı mevcut yaşam alanlarımızı sorgulayıp gelecekte nasıl kentlerde yaşamak istediğimize ilişkin ipuçları vermektir. Her grup kendi kentini oluşturacak ve kentler arasında nasıl bir iribat/diyalog olduğuna ilişkin önerilerini de göstereceklerdir. Yöntem, atölye ortamında kütle/mekânlar yaratmak ve sonunda kentlerin birer ölçekli maketini meydana getirmektir. Bu maket kentler aynı zamanda birer kamusal heykel olarak da öngörüldü ve böylece yerel yönetimin uygun gördüğü bir kamusal alanda sürekli sergilenme olanağı yaratıldı.

İdeelimdeki KENT

BETONART mimarlık yaz okulu
2-10 Temmuz 2013, Balıkesir / Burhanlıye

Kuruluş
Mehmet Ertürk
Balıkesir Kurumları
Hürriyet Kurumu

Organizatör
Aras Yılmaz

Moderatörler
Selin Bayraktar
Sergio Durmaz
Yeliz Tuğbağ Çöküş
Serkan Paklıoğlu
Farhan Yılmaz

İletişim
www.betonart.com.tr
www.tcmbe.org.tr
www.arkiler.com.tr

Sponsorlar
LİMAK | TÇMB | ARKİERA | BETONART | TAP

Küratör Mehmet Erkök

Moderatörler Şirin Bayram, Serap Durmuş, Yeliz Tülübaş Gökuç, Serkan Palabıyık, Ferhan Yalçın

Koordinasyon Handan Kırımtay, Gizem Buzacı

Destekleyenler Limak, Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Belediyesi, Arkitera, TAG Platform

Katkıda Bulunanlar Arın Yılmaz

Katılanlar Ozan Terlemez, Çağrı Özkan, Sunay Paşaoğlu, Serkan Polat, Mehmet Bilgin, Tekin Saritekin, Fatih Mut, İbrahim Belli, Mehmet Karabalık, Melike Saygılı, Emine Aslı Sarızeybek, Semiha Selim, Özge Arıkoğlu, Kevser Kayacık, Özge Sedef Tanır, Gamze Hacer Alniak, Cansu Uzun, Cemile Arat, Yasemin Demirci, Semra Çalık

3

ağustos 2014, afyon bağlantı

Bağlantı, diğer nesne/özne/kişi/topluluğa dair ilişkileri tanımlar. Bağlantılar, belirli bir nokta/zamandaki yerel durum/geometri ile başka bir nokta/zamandaki yerel durum/geometri arasındaki karşılaştırmada merkezi önemdedir. Hızlandırılmış Betonart 2014 Yaz Okulu'nda, "bağlantı" Afyon Kocatepe Üniversitesi Kampusü'ndeki sosyal değeri artırmak için, fiziksel düzeyde kentsel tasarım, mimari tasarım kavrayışı ile araştırıldı. Yaz Okulu, seminer programı ile desteklenen belirli segmentlerle bütüncül bir süreçte ilerledi. Hızlı bir şekilde programı gerçekleştirmek, toplu bir vizyon yaratmak için yüksek seviyede işbirliği ve farklı *generative* programlarda hakimiyet gerekiydi.

bağlantı

BETONART mimarlık yaz okulu
12 - 23 Ağustos 2014, Afyon

Kurucu: SANAL arc.
Çağrılar: İFN
Burs: Hippold

Moderatörler: Ali Kemal Terlemiz
Orkun Baydağ
Osman Önder Özener
Ferhan Yalçın

Yardımcı Moderatör: Sürayy Paşaoğlu

İlgili: www.betonart.com.tr
www.tzmsa.org.tr

ÇİMSA **TCMB** **BETONART**

Küratör	ŞANALarc
Moderatörler	Ali Kemal Terlemez, Orkun Beydağı, Ozan Önder Özener, Ferhan Yalçın,
Yardımcı Moderatör	Sunay Paşaoğlu
Koordinasyon	Ferhan Yalçın, Gizem Buzacı
Destekleyenler	Çimsa, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fibrobeton, TAG Platform
Danışmanlar	PIN, Buro Happold
Katkıda Bulunanlar	Sinem Serap Duran, Baykal Önal, Neslihan İmamoğlu, Ilgın Yeşim Eldeş, Can Çetin, Erol Güldoğan
Katılanlar	Abdullah Tekin, Afif Eymen Nalbant, Ahmet Öğüt, Alaaddin Eraslan, Cansu Dinç, Celal Yiğit Topbaş, Duygu İşçen, Ece Özbek, Ertuğrul Ahmet Kırılı, Gamze Şahin, Görkem Ertuğrul, Hatice Bıyık, Hatice Savaş, Muhammed Kızıltoprak, Nigar Yıldız, Nur Çil, Oya Gökalp, Rabia Ketenci, Ruken Karakuş, Serkan Hatipoğlu, Şerife İncedemir, Şeyma Sarıbekiroğlu
Konuşmacılar	Burcu Serdar Köknar, Saitali Köknar, Serap Durmuş

4

şubat 2016, ordu betonun bilindik hafifliği

Hafiflik, çağdaş mimarlığın en gözde anahtar kelimelerinden -Renzo Piano'nun "mimarlık hafifliktir" dediği gibi- olsa da çoğu zaman doğrudan beton ile özleştirilmez. Kaldı ki hafifliğe önem veren mimarların en sık kullandığı malzemelerden biridir. Doğa dediğimizde aklımıza gelen ilk şeyin insan üretimi olan fiziksel çevreler olduğunu hatırlamamız çok iyi olur. Aslında doğa oldukça vahşi ve şu anda içinde yaşayamayacağımız kadar kent hayatından uzak bir bileşeler düzenidir. Hafiflik, doğa ve beton yan yana geldiğinde oksimoron gibi gözükmesi, bizim beton tasarımlar üzerinden söylemek istediklerimizi yeniden düşünmemiz için önemlidir. Atölyede şimdiye kadar bildiğimiz bazı kalıpları sorgulayıp değişken parçalara sahip tasarımlar yaparak farklı iki mekân üzerinden uygulama yaptık. Post-fordizm'in sağladığı tasarım yöntemlerini düşünerek, ana bir kalıpla ve değişken parçalarla farklı mekânlar için kullanılabilecek farklı dillere sahip tasarımlar üzerinde çalıştık. Tasarımı elimizdeki olanaklarla birleştirip ürünleri fabrika ortamı ve küçük bir kentsel mekânda uyguladık.

Küratörler Seçil Yaylalı, Giorgio Caione

Moderatörler Emre Gündoğdu, Başak Özden, Yelta Köm, Armağan Coşkun

**Yardımcı
Moderatör** Ahmet Türel

Koordinasyon Ferhan Yalçın, Gizem Buzacı

Destekleyenler OYAK Çimento, Ünye Çimento, TAG Platform, bi_özet

Katkıda Bulunan Ilgın Yeşim Eldeş

Katılanlar Abdullah Taşdönderen, Ali Osman Göçeroğlu, Alican Kamacı, Amine Sena Kocer, Barış Demirsoy, Başak Kocabaş, Beliz Büşra Şahin, Betül Yılmaz, Burcu Taşçı, Celal Sezer, Cihan Memioğlu, Deniz Doğan, Efecan Soysal, Ezgi Çiftçi, Feyyaz Aldırmaz, Gaye Gökçen Karakuş, İlker Gücü, Merve Dokumacı, Nazlı Gizem Hazır, Ozan Azboy, Rozerin Temiz, Rukiye Boran, Yusufcan Tombaş

Konuşmacılar Semra Uygur, Özcan Uygur, Jacob de Baan

5

ağustos 2016, adana nForm nScript

Mimarlıkta malzeme tarih boyunca oluşturduğu mekânlar gibi değişip dönüşüyor. Onu tanımanın yolu test etmekten, gözlemlemekten, kaydedip yeniden kurmaktan geçiyor. Maddenin formdan ayrı düşünülmesini imkânsız kılan fizikselliği, yani özdeksel kaliteleri, şekil alma potansiyelleri deneylerle ortaya çıkıyor. Farklı süreç ve etkileşimlerde farklı davranışlar gösteren kimyasal kapasiteleri onu mimarın form veriş sürecinde seçilip atanan pozisyonu kadar yönlendiren, biçim veren, var olup var eden konumuna getiriyor. Bu hâli ile form hesaplanabilen kıvam ve süreçler bütün... Bu Yaz Okulu'nda dijital ve analog model ve kalıp yapma keşifleri, kendinden şekil almalar, invaziv kürlenme deneyleri ile malzeme odaklı morfolojik atölye, iki koldan ilerledi. Bunlardan ilki dijital kalıp üretim teknikleri: Sayısal parametrik modelleri, lazer kesim yöntemi ile hareketli kalıp hazırlığı ve katmanlı döküm süreci incelendi. İkinci si kalıpsız şekil alma şekil verme yöntemleri: Gruplar, süreç müdahaleleri ve kıvam farklılıkları ile betonu tarif eden biçimsel kalitelere yoğunlaşarak birer deney tasarladı.

Küratör	Nilüfer Kozikoğlu
Moderatörler	Coşkun Çağlar Armağan, Ozan Avcı, Avşar Gürpınar, Ertunç Hünkar, Ecem Sarıçayır
Yardımcı Moderatör	Hacer Bozkurt
Koordinasyon	Ferhan Yalçın, Gizem Buzacı
Destekleyenler	OYAK Çimento Grubu, OYAK Adana Çimento Fabrikası, TAG Platform, Arredamento Mimarlık
Katkıda Bulunanlar	Ilgın Yeşim Eldeş, Baykal Önal, Yalçın Akaydın, Türkan Bilge, Deniz Sarıalibeyoğlu
Katılanlar	Abdulkadir Keleş, Arif Gönül, Arzu Odacı, Aslıhan Özen, Ayça An, Aygen Erol, Bahattin Bozdođan, Ceren İnanmaz, Dilek Turhan, Edis Bengi Erciyes, Elif Sidar Ökdemir, Emre Kaya, Fatma Nur Şahin, Feyza Çınar, İpek Merve Kıralp, İrem Baş, Mahmut Aysan, Mehmet Ali Gasselođlu, Mehmet Fatih Çoban, Merve Deniz, Nisa Kömürcü, Özlem Kaya, Seçil Behiye Mungan, Şemsi Barış Terzi, Zeynep Aybüke Tiryaki
Konuşmacılar	Kaya Arıkoğlu, Ceyhun Baskın, Orkun Beydağı, Can Ali Güven, Beril Kaya

temmuz 2017, bursa bir şans daha ver!

Çağımızın en büyük sorunlarından biri hızlı ve ölçsüz tüketim. Satın alınan ürünler miadını artık çok daha kısa sürede dolduruyor, “moda”ları göz açıp kapayıncaya dek geçiyor ve bu durum bizleri pek fazla düşünmeden yenilerini almaya, üretim-tüketim döngüsünün bir parçası olmaya itiyor. Bu döngünün sonucu ise giderek artan atık yığınları. Döngüyü kırmamanın bir yolu miad dolan ürünlerimize bir şans daha vermek ve onların daha uzun ömürlü kullanılmalarını sağlamak, bozulanları onarmak, kullanım sürecinin sonuna geldiğini düşündüğümüz eşyaları küçük müdahalelerle yeni işlevler için değerlendirmek (ileriye dönüşüm-*up-cycle*) gibi yöntemler olabilir mi? Bu atölye çalışmasının hedefi betonun kolay şekil alma, akışkanlık, dayanıklılık, farklı malzemelerle bir araya gelebilme, farklı doku ve renklerle çeşitlenebilme gibi özelliklerinden faydalanarak sahip olduğumuz ürünlere bir şans daha vermek, betonu tamamlayıcı ya da iyileştirici bir malzeme olarak kullanarak atık eşyalarımızı tamir etmek ya da ileriye dönüşüm anlayışıyla yenileyerek üretim-tüketim ilişkilerini tekrar sorgulamaktı.

Küratörler	PAB; Pınar Gökbayrak, Ali Eray, Burçin Yıldırım
Moderatörler	Avşar Gürpınar, Aytekin Gezici, Cansu Cürgen, Cemal Çobanoğlu, Demet Mutman, Gürkan Okta, Hüseyin Furkan Balcı, Ufuk Emin Akengin
Koordinasyon	Ferhan Yalçın, Gizem Buzacı, Zeynep Aygün Hazer
Destekleyenler	Bursa Çimento, Bursa Beton, Betonart, bi_özet, Arredamento Mimarlık
Katkıda Bulunanlar	Ilgın Yeşim Eldeş, K. Bilge Erdem, Neslihan İmamoğlu, Line TV
Katılanlar	Aybüke Ergü, Ayça Akıntürk, Aygül Çınar, Begümnaz Özçelik, Bora Can Aksoy, Burak İbiş, Bükre Kesim, Can Demirtaş, Çağan Demir, Çağlar Ercan, Çağlar Ongan, Dilara Yıldız, Elif Cansu Kayıkçı, Gözde Yiğit, Hale Nur Aydın, İdil Bayar, Mustafa Banzaroğlu, Münevver Şanlı, Nevzat Kuru, Pınar Kalaycı, Sabit Engin, Salih Ramazanoğlu, Selanur Demir, Sergen Harman, Simla Şanlı, Yasin Bal, Züleyha Erezsarı
Konuşmacılar	Ömer Selçuk Baz, Nilüfer Kozikoğlu, Onaranlar Kulübü, Dürrin Süer, Metin Kılıç, Özgül Öztürk

temmuz 2018, kayseri beton olmak: morfogenetik bir yaklaşım

Doğa davranışlarının taklit edilmeksizin izlenmesi, mimari yapısal çevrenin ortaya çıkışının kaotikliğini açıklar niteliktedir. Bu noktada heykelsi yapılarla katı olanı kırarak, geleneksel kodların sürekliliği ihtimallerini çeşitlendirmek içgüdüsel parametreleri çoğaltır. Yapılı çevrenin morfogenetik kodlarının arayışı; tarihsel uzam ve sürekliliği bir miras edinerek parçalardan uyumlu bir şekilde tümevarımı içgüdüsel verilerle sağlamaktadır. Kökensel kodların benzersizliği ile sayısız katmanın bulunduğu ve evrimsel değişimin okunabildiği bir uzay esneyip genişleyebilir. Morfogenesis süreç temelli bir yaklaşımdır. “Biçim işlevi izler”in tersine “biçim süreci izler” söylemini kullanır. Mimari biçim ve doğa ortak bir sürecin unsurlarıdır. Morfogenesis’e göre bu değişken süreç içerisinde bir şey bir biçim kazandığı anda yeni bir biçime doğru başkalaşmaya başlar. Bu noktada biçimin metamorfoza uğrayıp, ne şekilde dönüştüğü ve çevresine göre performansının nasıl başkalaştığı sorusu doğmaktadır. Morfogenesis bu soruya cevap arayan alanlardan biridir.

Küratörler	Deniz Aslan, Nursen Gümüşsoy
Moderatörler	Tomris Akın, Hakan Tüzün Şengün, Melike Altınışik, Birge Okta Yıldırım, Gürkan Okta, Özlem Kevseroğlu, Ayşegül Kıdık
Moderatör Asistanları	Begüm Aktaş, Bahar Elagöz Timur, İlinur Can, Büşra Uzaslan, Ahmet Aslan, Aslıhan Atılğan
Koordinasyon	Ferhan Yalçın, Mehmet Gören, Gizem Buzacı, Zeynep Aygün Hazer
Destekleyenler	Çimsa, Abdullah Gül Üniversitesi, Betonart, bi_özet, Arredamento Mimarlık
Katkıda Bulunanlar	Erol Gölüdoğan, Özge Gümüşbaş, Kenan Yamanel, Ali Paşaoğlu
Katılanlar	Gülistan Kenanoğlu, Ahmet Mert Başbuğ, Beste Çeliksoy, Bekir Ülker, Fırat Altundağ, Merve Şanlı, Alihan Sağlam, Gülşen Aktaş, Mehmet Can Babür, Murat Şeşka, Tildem Kırtak, Emre Çalışkan, Eda Gürhan, Sevgi Altun, Hamdi Çakır, Ece Nakışçı, Gökçe Kalkan, Yaren Yelda Gündüz, Barış Doğa Çam, Harika Shehabi, Enes Bayrak, Ali Semen, Hasan Özdemir, Banu Başyiğit

18

temmuz-ağustos 2019, ankara standartlaştırma

18. Yaz Okulu'nun teması, "standart-laştırma"ydı. Yaz Okulu, mimarlıkta, mekânda ve her tür yapıda standartlaştırmayı, yapı bileşenlerinden biri olan bir duvar parçasının tasarımı, yapımı ve üretimi üzerinden tartışmaya açtı. Bu şekilde, bu yıl 100. kuruluş yıl dönümünü kutlayan Bauhaus okulunun getirdiği açılımlara da yer verilmesi amaçlandı. Bauhaus okulu, geçen yüzyılda, sanayi çağıyla ortaya çıkan standartlaştırma, tekrarlanabilir ya da seri üretim, kitlesel tüketim kavramları aracılığıyla mimarlığa bir araştırma nesnesi olarak yaklaşmıştı. Bu yıl okulun kuruluşunun 100. yılında, bilgi çağında yeni üretim biçimlerinin, yeni malzemelerin ve yeni deneyimlerin "standartlaştırma" başlığı altında tartışmaya açılması hedeflendi.

Küratör	Selda Bancı
Moderatörler	Refa Emrali, Alper Aksoy, Işıl Ruhi Sipahioğlu, Yunus Özmirdivenli, Ramazan Avcı, Serkan Karaaslan, Fatih Yavuz, Emre Şavural, Ozan Gürsoy, Aktan Acar, Murat Sönmez, Aslı Özbek, Nihat Eyce, Ferdi Akarsu, Yıldırım Lise, Jorge Mealha
Moderatör Asistanları	Aysu Haşimoğlu, Beyza Ayaz, Büşra Bal, Emre Cansever, Sena Tokmak, İrem Tümay
Koordinasyon	Ömer Özgenç, Şeyma Nur Çalışkan, Fidan Özenç, Gizem Buzacı, Zeynep Aygün Hazer, Ceren Alkan Yılmaz
Destekleyenler	Baştaş & Konya Çimento, TOBB ETÜ, Betonart, bi_özet, Arredamento Mimarlık
Katkıda Bulunanlar	Engin Demir, Engin Yılmaz, Çiğdem Pekyanık
Katılanlar	Gizem Aliçay, Bingül Çakacı, Alp Fahri Ardiç, Rıza Durmuş, Barış Kavraroğlu, Melih Karataş, İlayda Akak, Ala Haj Taleb, Cemil Çağrı Sarıkoyuncu, Elif Turna, Esra Ergün, Helin Gülay Yüksel, Kerime Hatun Uğurlu, Mücahit Melih Yavuz, Merve Cıvcık, Furkan Alisinoğlu, Aysu Fatma Kuştaş, Tülay Haspulat, Emre Taş, Celal Ataş, Nijat Mahamalyev, Betül Öz, Kübra Gülhan, Elif Leblebici, Hüseyin Melih Baktır, Nebile Ece Onulay, Neda Haşemi, Nursima Zengin, Sercan Deniz, Zeynep Göktoprak, Gökalp Yiğit Denктаş

temmuz-ağustos 2023, edirne non-negotiable

Her sene beton imalatının sınırlarını bir adım ileri götürmeye odaklanan bu etkinlik bu sene perspektifini orijin noktasına dön-dürüyor. En temelde bu iş nasıldı? Bunu hatırlamamız gerekiyor. Kulaktan kulağa gelen bir bilginin son kertede doğruluğundan ve özgünlüğünden büyük ölçüde kayıplar vermesi gibi, betonarme inşaatın aktörlerinin ustalarından görerek yapmaya alışageldikleri imalat yöntemlerinin teknik ve etik yeterlilik noktasında nerede durduğunu anlamamız önemli. Lisans eğitiminde öğretilen steril ve ideal doğrular ile gerçek hayattaki dağınık ve mesuliyeti yüksek yanlışlar arasında pratik ve tecrübeye dayalı bir dizi deney gerçekleştireceğiz. En önemli kazanım bu yanlışların pazarlığa açık olmadığını yaparak ve ederek öğrenmek olacak.

Küratör	Sacit Arda Karaatlı
Moderatörler	Pınar Kesim, Can Tamirci, Mehmet Ali Gasselöglü
Koordinasyon	Ferhan Yalçın, Gizem Buzacı, Zeynep Aygün Hazer, Ceren Alkan Yılmaz
Akademik Danışman	Didem Baş
Destekleyenler	Trakya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Limak Çimento, Çimentaş, Chryso, Betonart, XXI, bi_özet, Arredamento Mimarlık
Katkıda Bulunanlar	Fıratcan Filiz, Ahmet Çoban, Barış Akbelen, Bülent Ayberk
Katılanlar	İpek Kurt, Büşra Keraboğlu, Yudum İnal, Betül Hamalı, Büşra Nur Çokal, Elif Eda Yiğit, Rana Yavaş, Dila İdil Yıldız, Aleyna Daşkaya, Etkin Taştan, Didem Arman, İzel Karaoğlu, Yağız Karataş, Talha Tepegöz, Abdülkadir Yıldırım, Ahmet Hakan Tuğ, Mithat Can Sarı, Mehmet Emin Arslan

20

temmuz 2024, ısparta timeless/zamansız

2024 yılı Betonart Yaz Okulu, mimarlık ve inşaat sektörünün temel yapı malzemelerinden biri olan betonun tarihsel gelişimi ve teknolojik evrimini derinlemesine irdeleyen bir çalışma zemini sundu. "Timeless / Zamansız" teması altında kurguladığımız bu seneki Yaz Okulu, betonun sadece bir yapı malzemesi değil, aynı zamanda mimari ve mühendislik disiplinlerinin kesişim noktasında yer alan, zamansız bir tasarım bileşeni olarak yeniden ele alınmasını sağladı. Bu süreçte akademi ile özel sektörün yakın iş birliği betonun kullanım olanaklarını yeniden tanımlarken, geleceğe yönelik yenilikçi yaklaşımların da önünü açması hedeflendi.

Moderatör hocalarımızın rehberliğinde 42 farklı imalat içerisinde 150'nin üzerinde beton karışımı denenmiştir ve bu deneyler sonucunda ortaya çıkan ürünler, Türkiye'de bir ilk olma niteliği taşımaktadır. Sonuç ürünler, özgün bir koleksiyon oluşturarak, mimarlık, mühendislik ve malzeme bilimi alanlarındaki tüm paydaşlar için yenilikçi bir kaynak sunmaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi'nin bahçesinde sergilenmeye başlayan bu koleksiyon, kalıcı bir eğitim ve araştırma platformu olarak hizmet vermektedir.

Küratörler	Begüm Yılmaz Bilgin, Caner Bilgin
Moderatörler	Hatice Gökçen Özkaya, Duygu Köse, Erhan Vural, Aygen Erol Çakır
Koordinasyon	Ferhan Yalçın, Gizem Buzacı, Ali Fatih Cebeci, Zeynep Aygün Hazer, Ceren Alkan Yılmaz
Destekleyenler	Göлтаş Çimento, Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Limak Cement Academy, Çimentaş, Polisan Yapıkim, Fibrobeton, Betonart, XXI, bi_özet, Arredamento Mimarlık, Çimento ve Beton Dünyası Dergisi
Katkıda Bulunanlar	Umut Turan, Barış Akbelen, Ali Fatih Cebeci
Katılanlar	İsmail Talha Cura, Mehmet Eren Kavcı, Yusuf Satır, Caner Ceylan, Soner Kanal , Asım Yıldız, Emre Eren Özaşık, Mehmet Ali Yiğit, Oğuzhan Tiryaki, Gizem Su Köseoğlu, Vildan Yıldırım, Elif Beyza Birer, Rabianur Yılmaz , İrem Topçu , Betül Kayadan, Fatma Tanrıverdi, Begüm Rüya Gürbaz, Dilara Ece Evren

TÜRKÇİMENTO

/turkcimento

20. yıl
BETONART

/BetonartDergi

20. yıl
BETONART

